Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

В лучности сила!

SWOBODA

РІК XIX. НЮ ЙОРК, Н. Й. ЧЕТВЕР, 19. СІЧНЯ, 1911. ЧИСЛО 3. VOL. XIX. NEW YORK, N. Y., THURSDAY, JANUARY 19, 1911. No. 3.

ПОХОРОНИ бл. п. о. Ник. Стефановича.

Начеб само небо спочувало з людьми...

Сірі, оловяні хмари навпсли над Пітсбурґом. Важкі, наче олово краплі дощу падали до долу — падали на сі непроглядні товпи народу, що прийшли віддати послідню прислугу свому парохови, свому провідникови, батькови.

А Він лежав холодний і німий, посеред своїх дітий, що з плачем товпили ся у церкві, аби у послідне глянути у дорогі черти. Лежав спокійно, з руками на хрест, вірний своїй девізі, якої твердо придержував ся до послідного віддиху: або за столом в руками при роботі, або на столі в руками на хрест... Посеред плачів і невмовкаючого гомону дзвонів лежав вже спокійно — немов усьміхаючи ся з за гробу, немов благословлючи тих, що лишили ся тут спадкоємцями Його ідей, Його гадок, Його леліяних мрій... Лежав холодний — не діждавши ся весни, — тої великої весни обновленя для нашого народу, якої так горячо бажав, для якої приходу працюючи положив своє житє.

А народ ще не розумів може в повні великого удару, не здавав собі справи з невіджалованої страти, — але відчував її усім своїм серцем. Він душею розумів, що там, у церкві, посеред гаю пахучих цьвітів, посеред хмар димів кадила, лежить чисте серце як хрусталь. Товпи, що залягли улицю перед церквою, знали, що там спить похолодніла вічним сном людина, яка не лишила ні зерна неправди за собою, яка до послідної хвилини жила тільки одною любовію: для народа. Вони відчували, що отсе найліпша частина їх ьої душі, відірвана насильно, пішла у путь, з якої нема вже повороту, лишаючи по собі один сум, жаль, біль.....

І народ плакав. Плакав гірко. Сідоголові робітники, загартовані у тутешних фабриках, де звикли бачити щоденно десятки крівавих трупів, виношених серед зойків рідні — вони плакали. Великі, блискучі сльози ясніли у їх очах, важко котили ся по зоранім зморщками лици. Затиснені уста вказували на страшний біль, шарпаючий душі, на давлені силою желізної волі ридання.

І не знати, як чиї, але сі важкі, робітницькі сльози певно не були штучні: вони були щирі. Вони казали, що память Того, за ким плили — не загине, але житиме вічно; вони казали про цілий океан неконвенціонального, але щирого, з глубини душі походячого жалю. І вони плили не за сьвящеником, але за батьком, що мав відчинене серце для всіх; вони плили за провідником, що вказував путь до сьвітла і визволеня; вони плили за борцем, що рамя в рамя йшов з сірими товпами, що сам вийшовши з під хлопської стріхи, найліпше відчував і розумів хлопське серце, і його страждання.

А там, у церкві, товариші Покійника віддавали Йому послідню прислугу. Явили ся усі, хто лиш зміг в так короткім часі дізнати ся про його смерть, кому лиш віддалеглість дозволила ся. І передовсім ми бачили тут нашого Владику, що на першу вість поспішив у далеку дорогу; дальше бачили ми слідуючих товаришів Покійника: оо. Н. Струтинський, В. Балог, Н. Підгорецький, Д. Добротвір, Н. Дмитрів, Гр. Ц. Кульчицький, Ал. Ротко, Пеленський, С. Лупіш, Мих. Балог, Вал. Ґорзо, Й. Чаплинський, Ст. Ващишин, Ан. Бернацький, К. Курилло, Й. Ганула, Евг. Бартош, О. Чорняк, Ів. Константкевич, П. Лучечко, Л. Сембратович, А. Улицкий, Д. Хомяк, Данилович, В. Гривнак, Зацерковний, Р. Залітач, Ал. Павляк, В. Петровський, Гр. Матяцко, Н. Коротноский, Ковеліцький і О. Ґойдиш. З чужого духовеньства були присутні о. Кальман Ковач, мадярський р. кат. сьвященик з Микиспорт і о. Квіклей, римо кат. сьвященик, та православний архимандрит, о. Маркович, Серб.

По службі Божій в імени Покійника попращав усіх вірних Преосьвященний С. С. Ортинський. У годинній проповіди, схарактеризував його як сьвященика, як народного діяча, як батька парохії. Кільканайцять разів красноріччиву бесіду переривали так голосні плачі і ридання присутних, що Владика — який рівнож не міг повздержати сліз — був приневолений замовкнути і ждати, аж мине вибухнувша з елементарною силою филя народнього болю.

По години 1-ій усі церковні богослуженя були покінчені.

Товариші сьвященики взяли домовину на рамена і повагом понесли у сусідню угроруську церков. По короткім парастасі, винесли Покійника опять на раменах і зложили домовину у караван, аби відвезти у далеку, далеку путь...

Рушив величавий похід. Мимо того, що день був робучий, тисячі народа прийшло, щоб у послідне глянути на дороге лице, щоб у послідне провести Його...

Про величину походу може посьвідчити отся обставина, що похід розтягнув ся на добру милю, та чоло походу було уже годину в дорозі, коли конець рушав з під церкви.

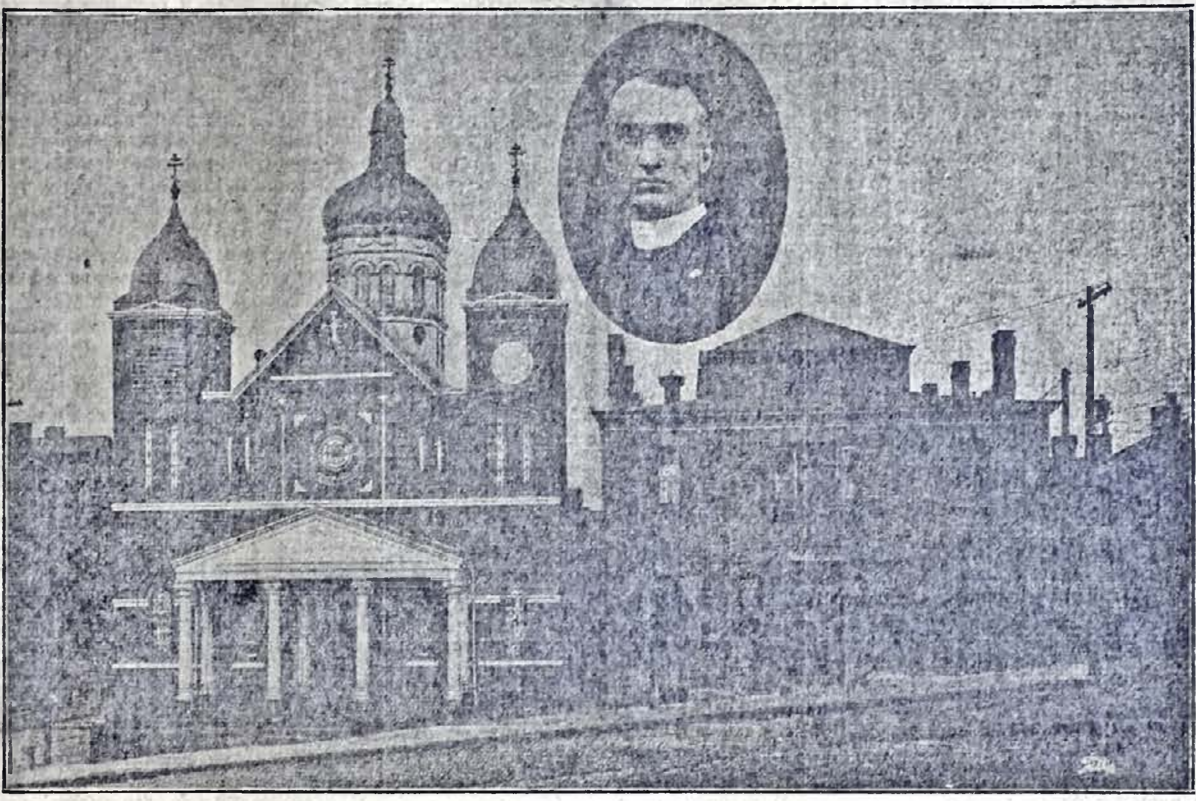
Попереду йшли слідуючі братства і товариства з прапорами і оркестрами: „Запорожська Січ“ з Микисракс, від. 163 Р. Н. Союза; „Рицарі сьв. Георгія“ з Алеґені, від. 250 Р. Н. С.; братство сьв. Івана Крестителя з Алеґені, від. 111 Р. Н. С.; бр. сьв. о. Николая, від. 53 Р. Н. С.; бр. сьв. Фльора і Лавра, від. 130 Р. Н. Союза; бр. сьв. Михаїла, від. 170 „Общества Р. Бр.“ — усі з Пітсбурґа; кромі повисших були ще два братства з Ботлер, Па... Опісля тягнув ся величезний ряд повозів, у яких їхало сьвященьство, родина, знакомі. Слідували вінці. Найбільше вражінє робив вінець з білих цьвітів, везений у повозці, в якій сиділо чотири дівчатка у білих одягах. З кількадесяти вінців, які несено, визначали ся передовсім: „Від родини Балогів“, від сьвященьства з написом: „Любому Миколї — Товариші“, від редакції „Свободи“ з написом: „Незабутньому народному діячеви — Редакція „Свободи“, — від Головного Уряду Р. Н. Союза з написом: „Заслуженому членови і предсїдателеви — Теперішний уряд Р. Н. Союза“, — від р. кат. сьвященика, К. Ковача з Микисракс, від родини, парохії, товариства „Просьвіта“, братств і сестрицтв і т. д. і т. д. Дійсно навіть годі було переглянути і затямити усіх написів на вінках, здати собі справу з усеї тої повени цьвітів і вінців, що провожали Покійника у вічну путь.

Повних чотири години тревало, заки цілий похід станув на руськім кладовищи сьв. Івана. Над сьвіжою, чорною ямою, що за хвилину мала приняти Покійника, серед потоків дощу, станув о. Н. Струтинський і у короткій, ядерній бесіді попрощав Його в імени Руси-України.

Понесли ся опять сумні сьпіви, почули ся плачі і ридання. Се передавали сирій землици тлінну поволоку — се буде зовсім без пересади, коли скажемо: — найліпшого Русина-Українця, найдіяльнійшого патріота, який колинебудь жив між нами на американській земли.

Найкращого сего сина нашого народу оплакує увесь народ, а в краю старушка ненька, брат, та другий брат в Ембридж. Па.

Хай легкою Йому стане ся нерідна землиця!...

Церков сьв. Івана Хрестителя, парохіяльний будинок і померший парох руської громади в Пітсбургу.

В справі нашої бібліоґрафії.

Наукове Товариство ім. Шевченка приступає до нової дуже важної роботи, а саме — до провадженя біжучої української бібліоґрафії. В сій цїли завязано при Науковім Товаристві спеціяльну бібліоґрафічну комісію і спеціяльне бібліоґрафічне бюро, котрі мають вести згадану бібліоґрафію.

Нема чого розводити ся про вагу і значінє нового наукового підприємства нашого Товариства. Але власне велика вага і значінє його накладають на нашу суспільність обовязок в міру сил своїх причинити ся до як найкращого, як найповнійшого виповненя бібліоґрафічною комісією і бюром тих тяжких завдань, які перед ними стоять. Адже така справа як укладанє бібліоґрафії потрібує чимало накладу праці, чимало клопоту, а головно доброї бібліотеки.

На жаль, як ні дбає Наукове Товариство про свою бібліотеку, то все ж через невеликі свої засоби воно часто-густо не може скуповувати все, що появляєть ся в нашій мові. Се — раз. А друге — українська літературна продукція не тільки в наших часах сильно зросла, а й дуже розкидана. Справді, де тільки не виходять українські часописі й книжки — скрізь, де доля не закинула наш нарід, — не тільки у нас в Австрії, не тільки в европейській Росії, а й у далекім Сибіру і за великим океаном — в Америці! Вже одна така розлеглість териториї нашої видавничої продукції сильно утрудняє стеженє і збиранє всіх українських видань. Без помочи самої суспільности Науковому Товариству годі обійти ся навіть тут, в краю, де є хоч унів. бібліотека, куди мають обовязково висилати ся всі краєві виданя: Бо навіть у нас, годі знайти в згаданій бібліотеці всі друки, особливо ті, що появляють ся десь на провінції. Що більше! Про богато друків можна навіть не знати без помочи приватних людий (маємо на увазі ріжні дрібні друки, звіти, відозви, афіші, цінники, летючі виданя й ин.). Що-ж уже говорити про все те, що появляєть ся десь в Америці, ба навіть в глухих провінціональних кутках російської України.

Тимчасом бібліоґрафічна комісія має на меті від р. 1911 постійно вести, рік за роком, докладний спис усього, що виходить в нашій мові, де-б і ким би воно не було видано. На жаль ніде у нас нема своєї власної бібліотеки, куда-б з урядового примусу стягали ся наші друки; тому повинні ми про се подбати самі. **Отже всі наші видавництва на цілім просторі нашої землї і взагалі скрізь, де гомонить наше слово і виходить наша книжка, повинні памятати про потреби нашої науки і з морального обовязку посилати по одному хоча-б примірнику кождого, найменшого навіть видання до бібліотеки Наукового Тов. ім. Шевченка.**

Звертаємо ся до видавців, авторів, редакцій, народних інституцій і орґанізацій, друкарень і приватних людий відгукнути ся на сей наш заклик! Нехай не буде від тепер ні одної брошури, ґазети, ні одного найменшого друку в нашій мові, до концертової чи театральної оповістки включно, які-б не були прислані до Бібліотеки Наукового Товариства ім. Шевченка!

Бібліоґрафія наша реєструвати-ме все, що виходить в нашій мові, незалежно від змісту виданя, від національних, політичних, суспільних переконань авторів чи видавців, незалежно від правописи, якою се видане друковане (кирилицею, гражданкою [фонетикою чи етимольоґією] латинкою). Тому бібліоґрафічна комісія має право сподівати ся, що всі, кому дорогі інтереси науки взагалі, а науки нашого народу з окрема, не відмовлять її своєї помочи.

Просимо всіх і кождого з окрема не вязати ся ніякими поглядами, партійними чи якими иншими, і присилати до нашої бібліотеки всякі видання, всякі друки в нашій мові, ким би і де би вони не були видані.

Вкінці мусимо зазначити для усуненя можливих непорозумінь, що для нас варті рівнож і всякі чужомовні друки (напр. часописі), коли тільки є в них хоч рядок в нашій мові, хочби то була якась оповістка.

Бібліоґрафічні Комісія і Бюро Наукового Товариства ім. Шевченка
(Адреса: Бібліотека Наук Тов. Шевченка у Львові, ул. Супінського
Galicia, Austria.

ЕВГЕНИЙ ГРЕБІНКА.

ЧАЙКОВСЬКИЙ

Роман з козацької старини.

З російського переклав

КСЕНОФОНТ КЛИМКОВИЧ.

(Дальше)

Касян вийшов і скоро вернув ся, держачи в руках зелізний ключ, і даючи його Марині, сказав:

— От отсе ключ від скрині, котра стоїть у вашій сьвітлиці: відомкни її і вбирай ся як знаєш; там лежать убраня моєї покійниці жінки, в неї були добрі строї і парчі багато і всякої всячини... не встидно надягнути й полковницькій дочці.

— Не треба, батьку, на що їй? — говорив Олексій.

— Я й так привикла, мені й так хорошо, — сказала Марина.

— Мовчіть, діти! — крикнув Касян, — в чужий монастир з своїм уставом не ходять... за мою хліб-сіль та ще станете перечитись зо мною!... Хиба мені буде весело дивитись, що у мене в гостях жінка військового нашого писаря ходить не в своїй шкурі, а перебрана мов пяний гість на весілю? хиба пристало християнці ходити в чоловічій одежи, як поганій Татарці, коли Бог дав їй окремішню одежу, законну одежу?... Ні, дочко, розпоряжай ся всім, що найдеш в скрини, воно твоє; на що воно мені? не здурію під старість, не стану носити ваших спідниць! Однако пропаде, міль з'їсть. І не думайте мені перечити; завтра щоб я не бачив на твоїй жінці, Олексію, козацького вбраня, а ні, то з зимівника nажену! Ну, прощай! до завтра!

На завтрі Марина чудно була гарна в новому строю: плахта й запаска ярких барв, перехвачена по стані червоним шовковим поясом, принадно визначували її тонкий стан; під тонкою, білою, вишиваною шовком сорочкою вільно дріжала й взносилась точена грудь; на голові був надягнений чорний оксамітний кораблик. На плечі накинула Марина легкий кунтуш із зеленого атласу, обшитий золотим ґалоном, подивила ся в метальне зеркальце, прибите ізнутра на віку скрині, і зарумянїла від вдоволеня.

— Яка пишна пані, — сказав Олексій, кріпко обіймаючи й цілуючи свою жінку.

— Їй-Богу так! от так! — говорив Касян входячи в сьвітлицю. — Господи, яка красавиця! І козачком ти була прехорошенька, а козачкою в двоє похорошіла!...

III.

Не спи козакъ во тьмѣ ночной:
Чеченецъ ходитъ за рѣкой!...

А. Пушкинъ.

Ждали тиждень, — нема вістий; прождали ще два дні, і Касян поїхав у Лубни: вибрав доброго коня і легку збрую, се-б то шаблю та пару пістолів, у гаман насипав дрібно-краяних корінців роменського тютюну, положив кусок стали, новий кремінь і сухої губки, привязав за сідлом невеликий мішочок підсмаженого в маслї пшона, і поїхав. Зборини в Запорожця не довгі.

Тепер ви супокійно їдете Запорозькими степами, по гладких широких дорогах, котрі, в суху погоду, лучші і спокійнійші від усіх шосс в сьвіті; вас непокоять хиба суслики, шмигляючі заодно поперек дороги, або великани-оводи, котрі навкучивши собі спуватись понад кіньми, залїтають під тінь карети, і монотонно бренїючи, сідають вам на ніс. А в давні часи не те було: сї степи, нї до кого не належавші, служили ареною неперестанним бойовим стичкам; тут наїздникували і молодечили на-пів дикі народи: в кождому яру треба було берегтись засідки, в кождому корчі ракити можна було підозрівати схованого ворога, котрий, мов змія повзаючи поміж травою, дивить ся на вас бистрими очима, і в тишині натягає меткий лук, або веде за вами незавідне дуло рушниці, вижидаючи догідної хвилї, щоб спустити курок.

Перший день Касян їхав досить весело, не дбаючи, сьпівав собі під ніс пісеньок, розмовляв з конем, иноді зривав молоді пасемки катрану (дикого хріну), супокійнісенько опускав поводи, помалу облупляв кору з пасемка і їв приговорюючи: „Добрий катран; не дурні коні, що так його люблять...“ На ніч Касян, яко досьвідчений козак, робив свій спосіб: в'їхав у глибоку долину, послабив трохи попруги і пустив коня на пашу, але привязав перше конець довгого ремінного повода (чумбура) до своєї ру[illegible]і, розкинув на земли бурку з овечої вов[illegible] про осторожність щоб не підлізла я[illegible]дина, особливе тарантула, котра по [illegible]кті боїть ся овечої вовни, навіть [illegible] запаху, буцім знає, що вівці ду[illegible]ять їсти її посестер, — і тихо здрі[illegible]іть не курячи люльки, щоб ди[illegible] накликати біди на свою голову. [illegible]ьвітом Касян був уже на кони: але сей раз щось його непокоїло: він часто обзирав ся, часто вдивляв ся в даль, часто, стаючи против вітру, розширяв ніздря, нюхав воздух і пильно поглядав на росисту траву; видко було, що його душа чула щось недоброго. А довкола було чисто, тихо; весело сходило сонечко; добрий кінь схапував мимоходом квітчасті вершки трав, і хворкав, коли роса попала йому в ніздря.

Касян побачив на боці зняту траву, зліз з коня, довго розсмотрював траву, воркотаючи: „Так і єсть, я так і думав“; потім припав ухом до землї, послухав трохи, сів на коня і, повернувши його круто на ліво, помчав як стріла. Проскакавши з кілька верст, Касян опять поїхав по спершньому направці досить супокійно, та аж коло полудня звернув на право, і знову зачав несупокійно розглядатись по боках. Вже вечеріло; до Дніпра було недалеко, не більш як до ночи доброї їзди, коли Касян, їхавший спорою рисю, нараз зупинив ся, буцім скаменїв на місци, приляг на шию коня, і пильно дивив ся на далекий, ледви видний в далечині курган. „Вони!„ — сказав Касян, злїзаючи з коня, і ведучи його на поводі, „вони, проклятущі Кримці! наші ніколи по три чоловіка не виїзджають на курган; в нас один видить за трьох, а тепер і гетьманцям заказано купкою виїзджати для розгляду... як би то поспіти в пору!“ Спустивши ся в довгу глибоку яругу, що мабуть колись була коритом ріки, впадавшої в Дніпро, Касян поїхав долї яругою рівним кроком; але віхавши з кілька верст, зліз з коня задля осторожности, схилившись вийшов з яруги, і побачивши не-одалеки курган, поповзав ся до нього, щоб з висоти вислїдити неприятеля. Курган був покритий густою, високою травою; на вершині його стояло кілька низеньких корчів ракити. Як вужака лїз поміж травою Касян, обережно розводив по боках руки, хватав ся ними за траву або впирав ся в землю, і тихо хитаючи всім тілом, буцім розгойдуючи човен, підіймав ся висше. Наконець вилїз на сам шпиль кургана; оставалось тільки розхилити корч і обіздріти околицю; вже Касян підняв руки—і зупинив ся, затаїв дух; за корчем почув ся шелест, зарушалась трава і, хвилясто витягаючись, виповзла з під ракити страшенна змія; побачивши чоловіка, вона бистро подала в зад свою голову, звила ся в кілька кілець, сердито блиснула очима, і, роззявивши страшенну пащу, протяжно зашипіла; але, відай боячись піднятих рук Касяна, сильно відскочила на бік і звиваючись поховзала в низ по кургані. Як щезла непрошена гостя, Касян протягнув руки до ракити, та ледви доткнув ся вітей, вони буцім на чарівницьку примову самі розхилились, і між ними показала ся голова Татарина; її вузкі очи, з кількох пядей за вдальшки, станули прямо против очей Касяна. Татарин видно, собі-ж побачивши з далека кінного Касяна, бояв ся зачайки, і теж лїз на курган, щоб висмотріти неприятеля.

Кілька хвиль вороги були нерухомі, якби обдумуючи, що їм зачати; потім страшно обмінялись поглядами, і на раз, мов на команду, вкупі і Касян і Татарин ухватили один одного за горло; мовчки, не підіймаючись від землї, з обави, щоб не відкрити себе ворогам, здушили вони один одного жилавими руками; але Татарин був коли не слабший то лекший від Касяна, тому сей зсунувши ся в низ, поволїк за собою Татарина і вони клубком скотились з кургана. Завзята була борба їх; без гомону, без стону вони давили один одного в смертельних обнятях, гризлись зубами, наче дикі зьвірі; заходяче сонце иноді осьвічало то гладко вибриту голову Татарина, то чубату Запорожця: вони на відміну підіймались на верх, кождий раз страшнійше, лячнійше, облиті кровю, оббризкані піною. На конець Касянови вдало ся дістати з за холяви широкий ніж: се положило кінець борбі.

„Зараз смеркнеть ся” — думав Касян, відходячи від зарізаного Татарина, і спускаючись в яругу, — „вороги кінні ранче від мене будуть у Дніпра, хоть я-б і конем поїхав, а кінь буде ще тупати копитами по степу, і мене зрадить... кепсько! треба заставити їх прогулятись в иншу сторону...”

Потім на швидці зробив він із свого кобеняка і трави куклу, привязав її на сідло, нахиливши до лука, та урвавши якогось твердого колючого буряну, положив під сідло, на голу спину коня, міцно підтягнув попругу, і саме в той час ударив його нагайкою, примовлячи: „Прощавай, добрий коню! ледви чи побачимось.” Горячий кінь скочив, а чуючи біль на спині від колючої вітки, як птах помчав ся у степ до свого зимівника. Довго сам один ніс ся бистрий кінь все швидче і швидче, заодно понукуваний колючкою, і вже став губитись на овиді, аж з ліва мелькнуло йому на перехрест щось як муха, потім ще, ще, — і ціла стая Кримців витягнула ся в погоню, мов скорі собаки за заяцем. Побачивши тес, Касян усьміхнув ся, махнув рукою, і спускаючись в яругу, бистрим кроком пішов, ледви не побіг, до Дніпра.

Була вже пізна ніч, коли Касян, змучений жвавим ходом, прийшов до Дніпра, напив ся, осьвіжив лице і голову студеною водою, і звільна пішов по берегу, щоб трохи відпочити, та вибравши догідне місце против „фіґури”, переплисти ріку. Все було тихо; ніч немісячна, тільки зірчаста; за рікою, на широких лугах, перекликались коростелї, иноді сонна риба, обертаючись, заплескала хвостом по воді, та жаби, спуджені кроками Касяна, скачучи з обривистого берега в ріку, нарушали загальне мовчанє. Як все утихло, один тільки Дніпро плескав ся своїми вічними хвилями. У воздусї позливала ся воня від запашних трав, з котрих зернатим дощем валилась роса на Касяна, коли він розхиляв і розривав їх ідучи по берегу: аж ось на супротивному березї затемніло щось наче дзвіниця. „Фіґура!” — сказав Касян, і поплив на той бік.

На границі Гетьманщини, вздовж по лївому берегу Днїпра, зачинаючи від устя Орелї до Конкирічки (Кінські-Води), побудовані були коло самої води заїздні двори, що звались радутами; двори були обнесені кріпким палїсадом; в середині находилось просторе будоване для людей, крите соломою або очеретом, і стайні; в кождім радутї поміщалось пятьдесять чоловіка гетьманських козаків з осаулом, котрі складали пограничную сторожу, і що року зміняли ся. Радути завше будувались так, щоб з одного було видко другий, і були один від одного, міркуючи, яке положенє місця, верстах у двайцять, десять, або й менше. Коло кождого радута, не близче як чверть версти, иноді тропки й дальше, для безпечности від огня, були „фіґури”, зложені, наче вежі або дзвініці, із смоляних бочок; на те поливали землю смолою і ставляли сторчом шість смоляних, тільки у споду задненнх, бочок; бочки ставляли тісно одну коло другої і звязували кріпко насмоленими верівками, пантруючи, щоби в середині зробилась кругла порожня, ніби кадка; на сей круг ставили другий, такий сам, тільки з пятьох бочок, на сей клали ще дві, а на сам верх, мов трубу на самовар, одну порожну бочку, що не мала ні горішнього, ні долїшнього дна. В сїй бочці була зроблена перекладина з зелїзного прута а через перекладину був перекинений мотуз, котрого оба кінці спускались до землї; до одного кінця привязували великий пук личя, вивареного в салїтрі і насиченого всїлякими горючими матеріями. Коло „фіґури” все а все стояли два або три чоловіка сторожів.

Як ви проводили коли небудь безсонні ночі, не за картами, не за пугаром, не в шумних танцях, де оглупшливий грім орхестри, або жінки, то блискаючі і палячі мов сонце, то відрадні, томні, як сьвітло місяця, заставляють противоприродно битись ваше серце і забувати ввесь мир, окрім самого бурного чувства розкоши, — коли ви проводили безсонні ночі на самоті, лице в лице з природою, то певне помітили, певне нагадаєте чудну передсьвіткову годину, коли, буцім віщуючи близький конець свій, ніч збільшає свої очарованя, стаєть ся ще темнійша, все в природі затихає: ні звуку, ні шелесту, навіть вода лєть ся вяло, мов у дрімоті; на всї твари налягає неодолимий сон, нічні птахи не лїтають в сю пору, коні перестають їсти, дрімають опустивши голову, або навіть лягають.

В таку дорозсьвітню годину вийшов Касян на беріг, коло фіґури. Кругом була гробова тишина; коростелї не перекликались, жаби не скакали в воду, риба не плескала ся; мрачно чорнїючи, визначувалась на темному небі фіґура, два козаки стояли під нею, недалеко три коні лежали мов убиті, повідкидавши ноги, повитягавши шиї; сторожевий козак, в високій гетьманській шапці, опершись на мушкет, здрімав — і не помітив Касяна.

— Добри вечір! — крикнув Касян, підходячи до вартівника.

Вартівник здрігнувсь, подав ся в зад і вистрілив до Касяна. Вистріл залунав над рікою, далекий оман на перехват став повторяти його по гаях і заливах, дим покрив Касяна, коні скочили на ноги, козаки з під фіґури прибігли до товариша.

— Та годі вам дуріти, — говорив Касян, підходячи до козаків, — не пізнали старого Касяна!... а ще козаки!... Чи здоров ваш осаул Семен Михайлович Діжка?... що-ж ви оглухли?

— Та отсе справді дядько Касян, — промовили козаки.

— А то-ж який чорт? ну бо, руште ся! чи нема в вас табаки понюхати?

— Є, — одвічав один, — але-ж і напудив ти нас!

— Добра табака, наче сьвічкою в носї палить, — говорив Касян, — а ти, брате вартівнику, просто сьмітє, не стоїш і десятини отсеї пушки табаки; їй Богу, не стоїш! Сьмішно сказати, дрімає на варті над мушкетом, наче баба над куделею, та ще й стріляти не вміє: стріляв до мене на пять кроків, та й те горою, тільки верх шапки розпоров кулею... На, посмотри мою шапку, коли не віриш!

Підчас сеї розмови, прискакав з радута з кількома козаками осаул.

— Що тут за галас? — строго спитав осаул.

— Нічого, пане осауло, — одвічав один козак, — Запорожець з того боку, а вартівник не пізнав та й вистрілив.

— Добре зробив, хоть би й пізнав; нехай не носить його в таку пору. Що за козак такий? чого він?

— Не сердись, Семене Михайловичу, я чоловік вам знакомий; вже два рази сього лїта гостив у вас на радутї. Хиба не пізнали Касяна?...

— Здоров старий! Що-ж ти плаваєш по ночах, мов русалка?

— Хотїлось попробувати як стріляють гетьманцї; та не хватсько стріляють, на пять кроків хибили.

— Годі жартувати...

— З разу жарт, а далї буде й робота. Добувай-ко кресило та запаляй фіґуру... Кримці за рікою.

— Ти бачив?

— Не тілько бачив, а сили пробував, і коня через них позбув ся; засьвітиш огонь, побачиш як мене подрапали, наче коти... на силу добравсь до радута, щоб дати вість.

Осаул викресав огню, положив губку в жменю сїна, розмахав його руками, і як сїно запалало, підпалив личе привязане до верівки, і потягнув верівку за другий конець: огняним снопом піднялось горяще личе в гору, товкаючись о бочки і обсипаючи фіґуру іскрами, ввійшло в порожну бочку на самім верху фіґури; в мінуту горішня бочка запалала; як з комина високим стовпом підняло ся з неї ярке поломя, і живо загоріла вся фіґура, пишно відбиваючи ся в темних водах Днїпра. За кілька мінут недалеко в лїво загоріла друга фіґура, в право третя; за нею ще, й ще, і ввесь Днїпро осьвітив ся зловіщими огнями, стаями підняли ся спуджені птиці з заливів і очеретів, наповняючи воздух криками; стада диких коней, дрімавших у Днїпра, шарахнули в степ пробуджаючи далеку околицю голосним топотом. Не один селянин, застигнений в лїсї або в полї на нічлязї страшними фіґурами, квапно спішив до дому, спасати стареньку матїр, або молоду хазяйку, або малих діток від смерти або соромітної татарської неволї; не одна матїр зо страхом поглядала на зловіщий пожар, боязко притискала до грудей дитину і босими ногами, в одній сорочцї, по жалючій кропиві, по колючому тернівнику — пробирала ся в непроходиму гущу лїса; не одна дівчина зо страхом нагадувала о своїй красоті, о своїй молодости, трепетаючи перед сластолюбним Татарином... В ніч, коли горіли „фіґури”, спокійно спав хиба безпамятно пяний чоловік.

Випивши чарку горівки з рук осаула, Касян взяв у радутї доброго коня і поскакав у Лубни, снїлаючи дорогою куском чорного хлїба. З заду пів неба було облите пожарною зарею фіґур, та иноді чули ся вистріли. З переду розстилав ся степ, але вже не мертвою пустинею лежав степ; то сям, то там розлягали ся неперестанні оклики; зійшло сонце і осьвітило трівожний образ: коло дороги чумаки, уставивши з тяжких возів каре', виглядали з за нього, як з фортеці, блискаючи цівками мушкетів і рушниць, без котрих тоді ніхто не вибирав ся з дому; селяне живо гонили з степу в села стада волів і табуни коней; заставляли вїзд до сїл рогатками, ховали в землю всяке добро і хлїб, завязували в шкуряні мішки, забивали в бочілки гроші й спускали їх в глибокі криниці, в стави і на дно потоків; з мостів здіймали дошки, і затягали човни в непроходимі очерети.

— Чи далеко? — запитували люде Касяна, коли він вїзджав у село, покритий курявою і потом.

— От-от за горою, — одвічав Касян.

— А куди Бог несе?

— В Лубни до полковника. Перемініть-ко мені коня, їду за вашим дїлом!

— Бери, хоч усїх, дядьку!

Так переміняючи коней Касян, можна сказати, летїв день і ніч в Лубни. Трівога і жвава їзда помолодили Касяна; він не чув змученя, він не чув на собі вісьмох десятків лїт, і підізджаючи до Лубен, сьпівав веселі пісні.

(Дальше буде).

Дурна гуска.

— Кажу вам, пані, що з сими дурними гусками хрест сьвятий. І видить, що в хаті біда; видить, що крім неї, ще четверо молодших дітий — самих дівчат, а вона бавить ся в якісь ідеали, з котрих нема і не буде ні хлїба ні щастя... З житя хоче на силу зробити поезію.

Так нарікала перед сусїдкою вдова, мати пяти доньок, на свою найстаршу.

— І вже таки цїлком розбило ся? — питає сусїдка.

— Таже пропало. Се вже не молодий хлопець, з котрим можна жартувати. Почтовий офіціял, трийцять лїт. Чоловік на становищи, котрий сам знає, що с доброю партією — особливо для сироти без мастку, не буде дуже допрошувати ся. Як дївчина дує ся, то він шапчину під пашину... Чи мало того цьвіту?... Куди глянеш... Бо подумайте собі. Суджений в хаті, а вона... іде до приятельки. Він — сьвідомий того, що сим разом сам завинив, приходить ще раз, як звичайно, а її нема... Бо він в двері, а вона другими... з хати. Приходить другий раз... так само.

— Алеж пані — успокоює її сусїдка — ваша Ірена ще молода... шіснацять лїт, де їй ще думати о таких річах! Дівчина гарна, дістане ще не одного, не такого піддоптаного вже... Будучи Іреною, я-б за одну сю лисину, що сьвітить ся на його чубі, не дивила ся на него. При першій лїпшій нагоді зірвала-б.

— Добре вам казати, зірвала, як у вас лиш одна донька! Як би так у мене, то і мені було би байдуже. Але їх, нівроку, аж пять. За півтора року друга буде мати шіснацять лїт, за три роки вже буду мусїла для трех ловити... і так дальше. Тут не о саму Ірену розходить ся, але о слїдуючу, о решту. Чим скорше найстарша вступить ся, тим лекше з другою. Чи гадаєте, що нині так легко зловити кого?... То не часи наших мамів. А в додатку в нас жаден не дістане нічого. Чоловік був доперва три роки на парохії і ми не зложили ні сотика. Навіть на асекурацію не спроміг ся.

— Але, о що се пішло?

— Та о що... О дурницю, бо се дурна гуска... бо се було так, як буває в житю, а не як у дурній позеї... Ви знаєте, кілько то мене коштувало, заки він осьвідчив ся. І на вечерки треба було ходити і на ховзанку і на всї патріотичні комерси... А відтак, кілько то він вже цроїв у нас, а то все вже не верне ся.

— Та знаю, пані... знаю, що се коштує.

— Ну, бачите. Тамтого тиждня прийшов він до нас, як звичайно. А був по нічній службі. Уважайте — по нічній службі, чого дурна гуска не хоче розуміти... По підвечірку, я вийшла до першої комнати... лишила їх самих... Бо то, знаєте, в присутности третих, молодим розмова не клеїть ся. Хоч би мали говорити про погоду, або иншу таку дурницю, то не раді зі сьвідків. Отже я вийшла і читаю собі „Тшех мушкетеруф“. З комнати, де вони сиділи, чула я зразу розмову. Потому я його не чула — лиш вона щось розповідала. Відтак і вона замовкла.

— Пара, що любить ся, — мовчить і розуміє ся — погадала я собі. Але в тій хвили отворились двері; вийшла Ірена, з очий сипле іскрами гніву, подає мені перстень і каже збентеженим голосом:

— Мамо! Віддайте йому перстень. Я його не хочу. Прийшов до мене — і дивіть, що зробив... Я йому розповідаю історію мого першого балю, а він мовчить. Я скінчила і мовчу, а він також мовчить. Аби перервати мовчанку питаю його, коли зачинає свій урльоп, а він ще мовчить. Я йому даю ще якесь питанє, а він далї мовчить... Мовчить, мовчить, а потому... як застогне! Я з острахом дивлю ся на него, а він спить... Мамо! Прийшов до мене, сів коло мене, я говорю до него, а він... він — скінчила зі слезами в очах — заснув... коло мене заснув!

— Я заглянула до другої комнати... Шармант дійсно спав. Витягнув ноги, голову перехилив в зад поза поруче канапи і спав сном щасливої, невинної дитини.

— Дивіть мамо — каже далї Ірена — як йому з рота слина тече по бороді, по сурдуті. А тепер муха лїзе в рот. Деж би я коли небудь в житю поцїлувала його. Ні... ніколи! Віддайте йому перстень. Не хочу навіть бачити ся з ним. Я іду до міста, а ви вже самі справите ся з ним.

— Я кажу дурній гусці, що се, що вона робить, то дитиньство, що він мав нічну службу і не спав цїлу добу. Але вона все своє: Не хочу, тай не хочу. Хоч би не спав дві добі, хоч би рік цїлий не спав, то при мені не сьміє заснути!

Сплячий рушив ся. Муха влїзла йому в рот... на язик. Він сплюнув, спер голову на стіл і спав дальше. А Ірена як не крикне: Мамо! Я вже й дивити ся не буду могла на него!

Вхопила за капелюх, поклала перстень на столї, трісла дверми так, що сплячий аж пробудив ся і вибігла.

— Я вже заговорювала його як могла. Казала, що Ірена, знаючи, що він по нічній службі, нарошно не хотїла його будити. Він зразу повірив і прийшов на другий день. Ірени, як я вам се вже казала, не було — бо втікла другими дверми. Він приходить другий раз, Ірени знов нема. Скажіть, чи йому могло се подобати ся? Коби то єще мовчала. А то бахор порозповідав товаришкам... І — се донесло ся до него. Знаєте, що нині богато таких, що люблять бавити ся в відбиваного. Він догадав ся в чім дїло і перестав приходити... Ждав — як я відтак довідала ся — на запросини. Не дїставши їх, відіслав перстень... І не дурна-ж то гуска?

— А в вас пять доньок! — додала сусїдка.

Вячеслав Будзиновський.

Виняті з під права.

З кождим днем стає імміґрація в Америку труднійшою. На се складає ся передовсім поведенє теперішнього імміґр. комісаря, Віліямса, а в дальшій мірі що раз то нові „біли", загороджуючі чужоземцям вступ у „країну долярів".

Ось нові приміри.

До сих пор, коли когось депортував уряд на Еліс Айленд, то нещасному прислугувало право апеляції до Вашинґтону. Такі апеляції з правила робили все заступники еміґр. товариств, переглянувши поперед дотичні протоколи з переслуханя депортованого. Протоколи такі були звичайно готові в три або чотири дні по переслуханю на Еліс Айленд і доперва, по їх перегляненю можна було зібрати потрібний матеріял до рекурсу; без перегляненя протоколів рекурс впрост ставав неможливий, позаяк імміґрант з правила ніколи не розуміє і не знає, за що його депортують, а з другого боку всякі переслуханя відбувають ся з виключенєм публичности.

16-го с. м. розбито на Еліс Айленд оголошеня, що від того дня почавши заступникам імміґраційних товариств взагалі є заборонено переглядати якінебудь протоколи; корабельним аґентам вільно сї протоколи переглядати тільки від пів до дванайцятої до першої години в полудне.

Коли до сего ще додати, що 13-го с. м. вийшов був иньший указ, силою якого всяка апеляція проти депортованя мусить бути внесена протягом 48 годин (отже, коли ще зовсім нема готових протоколів з переслуханя імміґранта), то виходить ясно, що депортованому вирвано послідне оружіє оборони. Від тепер проти указу Віліямса нема рекурсу, подібно як і проти царя-батюшки.

Хай живе „свобідна" Америка!...

Се одно.

Дня 13-го с. м. тутешна спеціяльно делеґована еміґраційна комісія внесла в Вашинґтоні біл (Gardner-Bill), жадаючи безуслівно, щоб на Еліс Айленд всякого імміґранта піддавано іспитови його образованя. Першим і найголовнійшим услівєм допущеня є, що імміґрант мусить вміти читати „принайменше" у своїй рідній мові. Біл сей зовсім певно перейде.

Знаючи наші галицькі шкільні гаразди і дбайливість про просьвіту для нашого мужика зі сторони польської шляхти, ми в повні сьвідомі, що сей біл виключить яких 60—75 процент нашого найбіднійшого елементу від добродійства, поліпшити свою лиху долю заробленими долярами в Америці.

Оттаке безвиглядне положенє імміґрації не могло лишити ся без наслідків. Перед пару тижнями завязало ся в Ню Йорку товариство, „American Immigrant Society", на чолі якого станув М. Вравн, бувший еміґр. комісар; Ґ. Герман, бувший член конґресу як секретар, та иньші визначні личности.

Нове товариство порішило порушити всї пружини, ужити всїх способів, щоби звалити дотеперішну систему, введену комісарем Віліямсом. Головно ходить йому, щоб усі переслуханя прибувших імміґрантів вели ся публично. В сей спосіб впаде більше сьвітла на дотеперішні практики еміґрац. властий.

Першим початком борби в сїй справі має бути величезне протестаційне віче, що відбуде ся 1-го лютого, з вечора, в „Купер-Юніон". Зголосило ся множество бесїдників, між ними проф. Журавський з Чікаґо.

Надіслане.

На спростованє шановного автора, дуже „шановного" спростованя з Northampton, Pa. готов я аж тогди відповідати, єсли той автор буде мав горожаньску відвагу покласти своє власне імя, як і я се роблю. З анонімами, чи криптонімами не можу воювати, бо се стрілянє з по-за плота і дивуюсь лиш Редакції „Свобода" як можна простовати щось від когось.

З поважанєм:

о. Нестор Дмитрів.

Від Редакції: Се, що о. Дмитрів називає „щось від когось", було написане його давнійшим парохіянином, якого імя — річ ясна — нашій редакції знане і нею урядово провірене. Що сьому парохіянинови забракло „горожанської відваги покласти" під своєю відповідю свойому бувшому парохови „своє власне імя", то се вже не наша вина і ми за се відповідати не можемо. Ми виходимо з тої простої засади, що коли вільно „простувати" яку небудь річ попови, то вільно й хлопови. Коли о. Дмитрів чує ся „спростованєм" свого довголітного парохіянина покривдженим на чести чи достоїньстві, то Він вже найде відповідну дорогу, довідати ся про назвиско людини, котра поважила ся критикувати публично кількалітню діяльність свого душпастиря.

ТОВАРИШ.

Англійсько - руський підручник до скорого і певного виученя англійської мови з доданєм словарця і найпотрібнійших інформацій, як: висилка гроший, більші американські міста з поданєм числа мешканців, імена хрестні, поділ часу, гроші, міри і ваги, як писати листи і т. д. — Ціна 60 цнт. — Copyright 1909 by Andrew Sawka, 52 Greene Str., Jersey City, N. J.

Зміст: Слівце від Видавництва. **Часть перша:** Анґлійський альфабет і вимова поодиноких букв, як також вимова поєдинчих та зложених самозвуків і співзвуків. **Часть друга:** Части мови і граматичні приміри: родівник, роди, іменники, прикметники, числівники, заіменники, дїєслова (правильні і неправильні), важні скороченя дїєслів, прислівники, злучники. **Часть третя:** Поділ часу, головнійші американські сьвята, хрестні імена (мужеські і женські), скороченя хрестних імен, назви стейтів і територій, з яких складають ся Злуч. Держави, декотрі більші американські міста з поданєм числа мешканців, назви сьвітових держав і народів, приміри рахункові, титули, гроші, міри і ваги. **Часть четверта:** Розговори: На корабли і в порті, в готели і в гостинниці, на улици, на желїзници, нове мешканє, праця, о бесїдах (мовах), почта, в банку, з прачкою, з шевцем, з кравцем, в купецтві, в бучерни (різниці), з купцем мішаних товарів (в ґросерни), з голярем (барбером), з лїкарем, чоловік і родина, вік і здоровлє, час і погода, чотири пори року (весна, лїто, осінь, зима), поздоровленя і гостини, вставанє і ляганє, о потравах і напоях, при пересилцї пакунків (баґажів), між панею а слугою, пословиці. **Часть пята:** Посилка гроший, листи і їх адресованє. Взірці всїляких листів і оголошень до часописий. — Русько-анґлійський словарець (58 сторін).

Переглянувши сю книжку, не можеш надивувати ся, як автор зумів на 254 сторінках звичайної вісїмки помістити стільки ріжнородного і цікавого матеріялу. Вже з самого змісту видно, що ся книжка не є звичайним підручником до початкової науки анґлійської мови, але чимсь в роді щирого приятеля-дорадника. Не дурно-ж назвав її автор „Товаришем". Менї доводило ся бачити всїлякі підручники до вивченя анґлійського язика, але в жаднім з них не знайшов я такої ріжнородности матеріялу, а головно такого практичного і совісного обробленя.

Після моєї гадки найлучше обдумана і найлїпше переведена є **часть граматична.** Хто уважно прочитає сю граматичну часть „Товариша", не потребує відтак студіювати осібних граматичних підручників, бо всьо, що тільки потрібне до практичного вивченя анґлійської мови, найде в части першій і другій, що обі вичерпують докладно найважнійші граматичні правила і поученя та приміри.

Побіч ріжних інформацій, потрібних кождій пересїчній людині в щоденнім житю, найбільшу практичну вартість мають численні **розговори.** Вони уложені по більшій части в формі питань і відповідий і то так, що наперед іде текст руський, відтак анґлїйський, а наконець вимова анґлійської мови. Для приміру наводжу кілька речень з уступу „Праця".

Чого жадаєте?
What is your pleasure?
Гват из юр плежр?

Шукаю роботи.
I am looking for work.
Ай ем лукінґ фор ворк.

Кілько жадаєте платнї?
How much wages do you ask?
Гав моч вейджес ду ю еск?

Дванайцять долярів на тиждень.
Twelve dollars a week.
Твелв далерс е вік.

Хочу лучшої платнї.
I want better pay.
Ай вонт бетр пей.

Можете менї дати роботу?
Can you give me a job?
Кен ю ґів мі е джаб?

Рано можете розпочати роботу.
You can commence to work in the morning.
Ю кен коменс ту ворк ин ді морнінґ.

В сей сам спосіб уложено всї розговори і практичні поученя, а єїх в сїм підручнику споре число, бо цїлих 114 сторін. Хто вивчить весь сей матеріял, поміщений на 57 картках, може бути певний, що навчить ся по анґлїйськи стілько, скілько йому потрібно до щоденного вжитку, а в найгіршім разї не дасть нікому — як то кажуть — продати ся...

Колиб я мав намір говорити про сей підручник все, що про него дасть ся сказати; колиб я мав на цїли звернути увагу моїх родимців на всї добрі прикмети „Товариша", — менї треба би посьвятити богато часу і місця в часописи. З недостачі одного і другого я обмежив ся тільки на поданю змісту сеї цїнної книжки і на кілька найконечнїйших пояснень. Хто хоче познакомити ся з тим правдивим і щирим „Товаришем" близше, нехай віджалує 60 центів і купить собі його на власність. З огляду на обємистість сеї книжки і на її гарну та тревалу оправу— її цїна дуже невеличка.

На закінченє позволю собі навести невеличку частину із „Слівця від видавництва." Автор і видавець в одній особі так каже на однім місци своєї передмови:

„О тім, що анґлїйський язик перебуваючим в Америцї є конечно потрібний, не будемо широко розписуватись, бо кождий сам то добре знає. Можем лиш сьміло сказати, що перебуваючий в Америцї, який не вміє анґлїйського язика, є подібний до слїпого. Чи де піде, чи поїде, всюда на кождім кроцї неповодженє, клопоти, непорозуміня, а густо-часто зневага і насьмішки. Найлїпше о тім можуть сказати ті, які не знаючи того язика, ходили шукати роботи. А наші поселенцї — то переважно кляса робітнича. Справи тої не належить отже легковажити собі, але зараз на самім вступі на американську землю треба брати ся щиро до науки анґлїйської мови, без якої годї тут обійтись.

„Та на жаль у нас діє ся противно. Одні не беруть ся до науки анґлїйської мови прямо з лїнивства, другі знов відкладають се з дня на день нераз і по кілька років, а свою байдужність усправедливляють тим, що в короткім часі наміряють виїхати до старого краю."

На жаль — скажу і я за автором — у нас діє ся завсїгди не так, як у других людий. А чому? — Ну, бо тільки ми одні маємо монополь на славну „рутенську байдужність."

Осип Стеткевич.

Книжки надіслані до редакції.

Ілюстрований народний календар тов. „Просьвіта"

на звичайний рік 1911. Річник XXXIV стор. XXXII+264+80+32. Ціна 1 кор., а в оправі 1 кор. 50 с. Окладинка календаря прикрашена трибарвною вінєтою, мальованою визначним артистом малярем п. Н. Івасюком а зміст попереплїтаний 144 ілюстраціями виконаними в переважній части рисовником п. Недільським. Зміст календаря такий:

І. Часть календарська: Пануюча планета. Затьміня сонця і місяця. Знаки небесного звіринця. Пасхалія. Пости русько-катол. і римо-катол. Календар ловецький і рибацький. Календаріюм і історичний календар. Записки найважнійших подій в родині. — II. Часть лїтературна: Б. Грінченко: До праці. Богдан Лепкий: З сумних часів. — Кальнишевський у неволї. Вибір з творів Маркіяна Шашкевича. Борис Грінченко: Олеся. К. Малицька: Рідна школа (вірш). Борис Грінченко: Кавуни. — Хлібороб (вірш). Антін Лотоцький: Під Винницею. (Оповіданє з 1651 р.). Остап Грицай: До свободи (вірш). Т. Шевченко: Над Дніпровою сагою. Петро Льоті: Жура старого кайданяра. (Оповіданє) перекл. з франц. з Озаркевичів Н. К. Олекса Коваленко: Українська ніч (вірш). Мілютин Ґарашавін: Яруга серед дороги. (Сербське оповіданє). Йоган Вольфґанґ Ґете: Кобзар. Переклав Дм. Йос. — III. Часть наукова: Др. Іван Брик: Століте уродин Маркіяна Шашкевича. Іван Крипякевич: Княжий город Галич. В. Л.: Головні основи австрийської Конституції. — IV. Часть лїкарська: Др. Евген Озаркевич: Дещо з патольоґії недуг. Е. О.: Що то є сон. Др. Ярослав Грушкевич: Про трахому. Е. О.: Про мешканє. — V. Часть ветеринарийна. — VI. Часть суспільна: І. К.: Про конскрипцію або спис людности. Др. Филип Евин: Шануймо рідну мову. Микола Чайковський: Про алькоголізм. Матвій Яворський: Купони і неужитки на цїли Р. Т. П. Др. Ф. Евин: Злобна ушкода чужої власности, крадіж, спроневіренє і обман після „Lex Offner". Ставте взірцеві читальняні доми. — VII. Часть економічно-господарська: Силїр Кузик: Перші кроки нашої господарської діяльности. А. Жук: Краєве товариство господарське „Сільський Господар" у Львові. С. К.: Господарська школа тов. „Просьвіта" в Милованю. А. Жук: Українські кооперативні спілки в Галичині в 1909 р. А. Жук: Перша українська хліборобська вистава в Стрию. Орґанізуймо рідний промисл. фабричний. Андрій Курилас: Як робить ся рахункове замкненє крамниці. — VIII. Часть педаґоґічна: Ч. Тондер: Катехізм для родичів. М. Г.: Українські приватні ґімназії. А. Жук: Українські бурси в Галичині. — IX. З року на рік: Д-р. Евген Левицький: Найважнійші історичні події за час від вересня 1909 р. до вересня 1910 р. Вол. Дорошенко: Російська Україна (огляд житя закордонних Українців за час від жовтня 1909 до жовтня 1910). — X. Посмертні згадки. Кирило Валецький. Юстин Панькевич. Марко Кропивницький. Борис Грінченко. Данило Мекелита. Василь Доманицький. — XI. Гумор і забава: Жарти. Конкурсові загадки. — XII. Часть інформацийна: Почтові постанови. Інформації для їдучих зелїзницями. Міри і ваги. Монети австро-угорські і заграничні. Поверхня землї. Таблиця відсоткова і короткий спосіб обчисленя відсотків за днї. Скалї стемпльові і податок особисто-доходовий. Календар вагітности домашних звірят. Тарифа оплат за їзду фіякрами і дорожками в окрузї міста Львова. Приїзд і виїзд зелїзничих поїздів на важнійших стаціях Галичини і Буковини. Взори найважнійших подань і спорових письм. Важнїйші ярмарки і торги в руській части Галичини і Буковини. Коротка наука рахованя. Кілько висївати і як видають господарські насїня. Управа держави. Управа краю. Платня за підводи. Провідник по Львові. Адвокати Українцї в Галичині і Буковині. Нотарі Українцї. Лїкарі Українцї. Архітекти, інжинери, ґеометри і техніки Українцї. Ремісники майстри члени тов. „Зоря" у Львові. Міська електрична зелїзниця у Львові. Виказ улиць і площ міста Львова з означенєм частий міста. Зміна трамваєвої тарифи (до стор. 63 части інформацийної). Витяг з тарифи стемплевої. Що повинно бути в кождій руській громадї. Три услівя доброго поводженя. Українсько-руська преса. Короткий витяг із статута тов. „Просьвіта". — XIII. Оголошеня.

Пів копи казок для веселого міра. Написав Спірідіон Осташевський, з першого виданя приладив до друку др. Василь Щурат. Видавництво товариства „Просьвіта" у Львові ч. 357 за жовтень, падолист і грудень 1910 р. стор. XVI—112. Ціна 40 сот. Зміст: Спірідіон Осташевський і його писаня. Словарець. До вас, міряне! 1. Змиїв вал. 2. Могила Сорока. 3. Чорт і Микитиха. 4. Біда. 5. Лисий. 6. Матей. 7. Три трясті. 8. Дві чарівниці. 9. Дїд і баба. 10. Три брати. 11. Господиня. 12. Упир. 13. Вернигора і Вирвилуб. 14. Староста і ключник. 15. Жовмір. 16. Мартин Знахор. 17. Орендар. 18. Гриць. 19. Замок над Синюхою. 20. Смерть на груші. 21. Чорна Гора. 22. Пес і кіт. 23. Пан староста Каньовський. 24. О старості Каньовськім. Вибрехні. 25. Пяниця. 26. Весіля. 27. Іван. 28. Німецький капелюх. До Гулака Артемовського. 29. Пані Твардовська.

„SWOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at 184 Hudson Street, New York, N. Y.

Published by The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
184 Hudson St., New York, N. Y.

K. KIRCZOW, manager
184 Hudson St., New York, N. Y.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter December 21, 1906, at the Post Office at New York, N. Y. under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА"
часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:
в Америці на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців ... $2.00
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтара або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Адреса:
„SVOBODA"
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

Добрий початок.

Шіснайцятьлітна Анна Яремко з Clarksburg, W. Va. зробила видно добрий початок, бо до нашої редакції наспіло отсе нове письмо, яке задля його невишуканого стилю і дитинячої щирости наводимо майже дословно. Сподіємо ся, що за сею другою з ряду молодою патріоткою піде богато наших руських дівчат і може навіть сї наші дівчата внесуть трохи житя у нашу дрімучу громаду... Наша Американська Русь, а особливо наше старше громадяньство, якось дуже занедбує свої патріотичні обовязки і треба мабуть аж молодого поколїня, щоб воно навчило розуму своїх батьків. Ми вельми цікаві, скілько то руських дівчат в цілій просторій Америці відгукнеть ся на горячий заклик п-ни Анни Яремко... Доси зголосила ся тільки одна. Побачимо, чи слідом обох сих дівчат підуть прочі їх ровесниці. Якби на щирий поклик п-ни Анни Яремко мала відгукнути ся лиш одна-однинока душа, то шкода було труду сього молоденького дївчатка... Пождемо еще тиждень-два, а відтак скажемо від себе деяке слово і оцінимо по заслузі усїх членів Американської Руси. Нині здержуємо ся від всяких уваг і обмежуємо ся лишень на подаию дотичного листа. Ось його вміст:

Peekskill, N. Y. Jan. 5. 1911 *)

Христос раждает ся!

До Хвальної Редакції „Свободи".

Сегодня читала я в „Свободі" „Слово до руських дівчат", написане п-ою Анною Яремко. Се її письмо врадувало дуже моє серце, бо я тішу ся, що така молода дівчина, хоч так далеко від Русинів, не забуває за свою віру, мову, пісню і за свої народні звичаї та обичаї. Я знаю, а властиво серцем відчуваю, що вона бажає богато добра свому улюбленому народови. І дай Боже, щоб її слідом пішли всї руські дівчата.

Я також почуваю себе Русинкою. Уродилам ся в Америці, а моє виховане таке саме, як і дорогої менї Анни Яремко. На нашім плейзі (місцевости) не було ні руської церкви, ні школи. Мої родичі не уміють по руськи ані читати ані писати, а я підовчила ся руського письма від молодших дітий, бо тепер ми вже маємо церкву і дяка.

Я тепер читаю завсїгди „Свободу" і тішу ся, що по других містах мають наші Русини свої церкви, школи, хори, читальнї, театральні кружки, спілки (брацтва) і т. п. А в нас, у нашій руській грамаді — нема нічого! Чоловік росте, хоче познакомити ся з широким сьвітом, називає ся Русином, а не знає нічого про рідні справи, про свою історію, бо не має ніякої науки.

Тепер хочу сказати кілька слів до нашого руського народа в Peekskill.

Берім ся і ми до діла, піскільські Русини. Маємо сьвяту церкву, але не маємо сьвященика, бо не можемо погодити ся. Не треба іти оден на другого, але по християнськи погодити ся, злучити ся в єдно і старати ся спільними силами про загальне добро. Маємо дяка і хоральний сьпів, але без сьвященика не вдіємо нічого. Правда, що ми небогаті, але все таки нам ішло ліпше, як був свій отець духовний. Мали ми тодї „Женський Олтарний Сполок", хороший церковний сьпів і всьо нам ішло добре, а тепер не маємо нічого. Нам треба конечно погодити ся, а тодї будемо мати всьо своє, як і по других плейзах. Наперед подбаймо про свого власного душпастиря і про руську школу, а як дїти навчать ся по руськи, то заложимо собі читальню і инші потрібні товариства. Читальнї нам конче потрібно, бо молоді дівчата і хлопці, не маючи потрібної науки, позабувають з часом свою віру, свою мову і всї звичаї своїх батьків.

Всїм Русинам і Русинкам по всїх руських громадах желаю з Новим Роком усього добра і прошу їх, щоби собі брали приклад з молоденької а чесної Русинки, Анни Яремко. Не забувайте, Братя і Сестри, за свою віру і свою рідну мову та беріть ся щиро до науки, до просьвіти. Нуже до праці з новим тисяч девятьсот одинайцятим роком!

Зі щирим поздоровленем

Марія Михальчик.

*) Задля недостачі місця в попереднім числї, містимо се письмо аж тепер і за се опізнене перепрашаємо жав. авторку, котрій могло вдавати ся що її щирий лист викинено до коша.

Як боронять наш народ правдиві його заступники.

(Дальше.)

Другий примір нарушеня основних законів зі сторони правительства бачимо

в трантованю ним нашого питаня університетського,

а саме послїдної університетської афери. На львівськім університеті стало ся нещастє, полила ся кров руської молодіжи, упало одно житє людське. Такі страшні річи не діють ся ніде і ніколи без дуже важних причин і не лиш вже справедливість, про яку тут іронією булоб говорити, але сам розум політичний і сама людскість велять піддати такі сумні появи глубокому, всесторонному і обєктивному розслїдови і лїчити нездорові відносини в самім їх зароді. Що дїєсь однак у нас у Львові? Як небудь на університеті змасакровано лиш руську молодіж, то Поляки користають з сеї сумної нагоди в сім напрямі, щоби мститись на цілій руській молодіжи і збутись її з університету. (Голоси: Слухайте, слухайте! Нечуване! П. Цегельський: „Благородна" польська наука!) А як заховуєсь супроти сего правительство? Воно оголошує зараз по кровавім дни, не вижидаючи вислїдів не то вже розправи, але доходжень карних, ведених в суді, офіціяльний комунїкат, в якім констатує, що в сій афері вся вина паде на руську молодіж, а польська є зовсім безвинною. Таке пересуджуванє справи, належачої до судів, є навіть в Австрії нечуване. (Оплески). До найважнїйших основ нашої конституції належить принцип: „Ніхто не може бути позбавлений свого законного судії", а з другої сторони постановляє виразно конституція, що судівництво є независиме від політики і не може стояти під її впливом, а тут бачимо сей вплив, накинений прямо в скандальний спосіб. Супроти сього стало ся дальше поступованє карне в сій справі і судова розправа зовсім злишними. Високе правительство рішило вже з гори. Як можна подумати собі такого галицько-польського судію, який би важив ся сказати там „не винен", де правительство вже сказало „винен". (Зовсім справедливо). Але з другої сторони питаюсь, як може таке правительство вимагати від людности пошанованя законів, коли само допче його ногами: санкціонує безправність! Бо безправним і противконституцийним мусить бути признане ціле дотеперішне поступованє в справі університетській. На університеті прийшло до кровавого конфлікту між польською та руською молодіжию, один Русин впав убитий, кількох було поранених, з Поляків анї оден не ушкоджений. На місце прибуває судія слїдчий і розпочинає свою чинність від сего, що відразу усїх Русинів осуджує і придержує (Слухайте, слухайте!), а всїх Поляків не лиш пускає вільно, але на місци допускає їх яко сьвідків до розпізнаня виновників, отже яко сьвідків, маючих ствердити вину їх руських товаришів. (Слухайте, слухайте! Се нечуване!) Вже в тій хвили була справа рішена. Руських студентів відведено в числї висше сотки до вязниці, на них нападала сфанатизована товпа, зневажала їх словами і чинно, зневажала навіть студентки, як публичні дївчата. По 3-місячнім слїдстві одержало 101 студентів акт обжалованя, а хоч слїдство не дало достаточної підстави до обжалованя, то однак застережено в акті обжалованя внесенє акту обжалованя ще і проти прочих 200, (слухайте, слухайте!) а се в тій очевидній цїли, щоби з одної сторони позбавити їх можности бути сьвідками відводовими, а з другої, щоби оправдати дисциплїнарні міри властий університетських проти всїх 300 студентів. І дійсно власти університетські вписали з них лише 25 на новий курс, а прочим відмовили впису, відмовили навіть nomen receptum і потвердженя фреквентації послїдного семестру. (Слухайте, слухайте!). Се найліпший спосіб і найкоротша дорога позбутись руської молодіжи зовсім з університету і тим способом тим лекше узискати признанє його польського характеру. Мої Панове! Такі міри проти молодіжи університетської є в Европі, а навіть в Австрії доси непрактиковані. (Притакуваня). І тут у Відни чули ми на університеті стріли револьверові, яким послїдували відповідні кари по справедливости, однак ніде ще не виродили ся ті міри в просту пімсту, як се має місце тепер у Львові, де в них виладовуєсь вся ненависть до Русинів і сьвяткує в них орґії цїла протируська політика.

Сьвідків відводових з гори усунено — на доказових сьвідків допущено тих, що поносять коли не цїлу вину, то співвину в тій справі, квестія вини пересуджена вже з гори правительством в політичній дорозї і якже супроти сего — питаюсь мої Панове — може випасти вирок? Молодіж наша — обжаловані можуть тут справді повторити слова польського поета, слова Міцкевича: „A wyrok o tobie wyda wróg potężny" (Довгі і грімкі оплески). А за ті всї страшні відносини маємо подякувати передовсїм сему преюдикуючому становищу правительства.

Дальшим доказом льояльности правительства супроти нас є

справа розділу відшкодовань на основі закона про збут худоби.

В бурливих грудневих днях минувшого року, коли піднята із нашої сторони обструкція грозила затамованем ходу сеї палати, станула тут між нами і Поляками при інтервенції правительства, умова, що припадаюча на Галичину сума відшкодованя розділена має бути між польські і руські орґанізації господарські, на основі ключа, яким має бути стан худоби. Правительство приступило відразу до сеї умови і заступник його зложив в комісії господарській деклярацію, відповідаючу зовсім змістови умови, яка зістала дословно випечатана в звіті комісії. Сей факт заключеня умови викликав однак в короткім часї в польських кругах і в польській пресї невдоволенє. Зовсім зрозуміле! Пощо мають Поляки годитись з Русинами? Таж вони сотворені є до пановання над нами, а в такій ситуації — ніхто не годить ся. Піднялись закиди против панів з польського кола, що вони занадто далеко ідуть в своїх концесіях для Русинів. Пана Ґломбіньского обжаловано — horribile dictu! — о прихильність зглядом Русинів! Почато шукати за способами, якби не додержати договору. Була гадка перепертн в соймі закон про раду краєвої культури, очевидно з польською більшостию, яка би рішала про розділ тих субвенцій, коли однак се не удалось, взялись Поляки за зовсім своєрідний, анї змістови анї цїлям умови не відповідаючий, а прямо противний спосіб її інтерпретації в тім напрямі, що розділ суми, припадаючої на Галичину, о стілько має наступити між поодинокі орґанізації господарські польські і руські, о „скілько споживкованє сеї суми взагалї має бути через розділ довершене", або иншими словами, що спожиткованє се може наступити і в инший спосіб, як через розділ. На таку інтерпретацію натякнув нам презес кола польського в своїй промові вже підчас лїтної сесії.

Мої Панове! Не підлягає нїякому сумнївови, в який спосіб, на якій основі, і в яких цїлях був сей договір заключений. На кождий случай однак, щоби пригадати Панам сю справу, позволю собі відчитати дотичну деклярацію правительства із звіту комісії: (читає) „Як небудь в краях з більше народностями істнуючі головні орґанізації господарські зробили вже богато пожиточного, то однак міністерство рільництва заявляє, що при переведеню в мові будучої акції в Галичині буде держати ся слїдуючих засад: І. О скілько із суми одного міліона мають уділюватись субвенції поодиноким товариствам, будуть в Галичині узгляднені польські і руські товариства на основі стану худоби через міністерство рільництва в порозуміню з виділом краєвим і при співучасти намісника".

До сего не відносять ся наші претенсії, бо нам не розходить ся о участь в тій сумі одного міліона, а лише о участь в дальших пятьох міліонах, до яких відносить ся другий уступ умови, а іменно (читає): „II. Коли буде розходитись о спосіб з'ужиткованя припадаючої на краї суми пять міліонів, то буде акцію ту вести в Галичині міністерство рільництва в порозуміню з виділом краєвим і при участи намісника в слїдуючий спосіб: 1) Сума припадаюча на поодинокі товариства, буде ділена між обі народности на основі істнуючого стану худоби; 2) Коли-б для розділу сеї суми мав бути покликаний орґан обнимаючий цїлий край, тодї має постарати ся правительство, щоби руська людність зглядно руські орґанізації господарські мали відповідну тим основам участь в його управі".

Се друге условє не сповнилось, бо як сказано, Рада культури не зістала ухвалена, отже остає одна лиш евентуальність: Розділ між руські і польські господарські орґанізації на основі істнуючого стану худоби.

Як бачите, Панове, стоїть річ зовсїм ясно і неможлива є инша інтерпретація угоди, як та, котра із слів її ясно слїдує.

Що Поляки в сей спосіб угоду нині інтерпретують, се нікого не повинно дивувати, хто знає історію. Таж цїла політика Поляків зглядом Русинів складаєсь від ряду лїт з самих умоволомств. (Притакуваня). Се стало уже польською навичкою, вони заключають з нами угоди лише на те, щоб їх не додержати. Не сподїваємо ся однак того, щоби правительство прилучилось до сеї умоволомної тактики, а є під тим зглядом поважна небезпечність. У вересни предложило міністерство скликаній на се конференції проєкт розділу суми припадаючої на Галичину в спосіб відповідаючий польській інтерпретації. Проєкт сей предкладає, щоби із суми 1,400.000 корон припадаючої на Галичину, розділити лиш 400.000 корон між орґанізації, з чого знов львина часть припасти має Полякам, а лише дрібниця якась руським орґанізаціям господарським. Против сего предложеня протестували ми вже на конференції і протестуємо рішучо і нині. (Довгі і грімкі оплески).

Мої Панове! Коли при умовах з приватними особами добра віра є першим і найважнїйшим постулятом, то тим більше мусимо її вимагати там, де співконтрагентом є правительство, а умова заключає ся sub auspiciis сеї палати. (Притакуваня). Для того звертаємо ся до неприсутного тут ще на жаль правительства, щоби воно полагодило ту справу по мисли заключеної умови. Ми остерігаємо правительство перед умоволомством і апелюємо до всїх сторонництв сеї палати, а особливо до тих членів її, котрі брали участь в тій умові і були її сьвідками, щоби вони вже із становища чести і поваги сеї палати підняли свій голос против нарушеня акту, довершеного під її авторітетом. (Живі і довгі оплески). Ми остерігаємо правительство перед так далеко ідучою уступчивостию зглядом Поляків, котра би приневолювала його до ломаня виразних умов і виставленя себе на позорище не лиш перед парляментом, але і перед цїлим сьвітом.

Проч з Бобжиньским.

Супроти такого становища центрального правительства не дивниця, що краєве правительство виступає зовсїм без скрупулїв як польська власть і продовжує як екзекутивний орґан польської політики діло нищеня Русинів. (Притакненя).

Я констатую виразно: В особі пана Бобжиньского не маємо ми австрийского намісника, а лише польського політика, котрому повірено управу краю. (Українські посли встають і кричать: Се президент польської републики! Проч з Бобжиньским! Усунути Бобжиньского!) А коли в Австрії стало ся державним резоном, що се місце має бути все обсаджене лиш польським політиком, мусить ся бути приготованим на наслідки такої політики. Ми можемо з самих остатних місяців виказати цїлий ряд надужить і незаконностий в управі краю. В місяци липни і серпни було у нас заборонено всї руські збори, навіть ті, що їх скликували наші товариші для складаня звітів про свою парляментарну діяльність. Ся тактика триває дальше. Я чув вчера приміром, що на 20. падолиста заповіджено було руські збори в Сокали; їх заборонено, іменно з тої причини, що як перша точка дневного порядку фіґурував вибір президії, а староство не мас ніякої запоруки, що буде вибрана відповідна президія. (Веселість.) Отсе причина. (Оклик посла д-ра Маркова.) Се поступованє галицької адміністрації в Вашім виборчім окрузї, в Сокали! (Посол д-р Марков: Таке робить староста. Таких старостів маємо більше!)

(Конець буде.)

Мода.

Скажіть менї, люде добрі,
Що се є за мода?
Жінка хоче капелюха,
А муж каже: — шкода!
Жінка хоче капелюха
І „дресів" бажає,
А муж плаче, стогне, шльоха,
Що грошей не має.
Жінка хоче пятьдесятку
На моднії строї —
Муж дістає з переляку
Холєричні болї...
Скажіть менї, люде добрі,
Що менї робити?
Чи убрати-сь гарно, модно,
Чи мужа добити?
Від тих думок я сегодня
Сумна і недужа,
Та все таки вберусь модно,
Най чорт бере мужа!

Чалий.

АФОРИЗМИ.

Оден день мудрця варт більше, чим цїле житя глупого.

Книги, се великі учителї, що навчають нас без караня, без гнївни[...] вимагаючи нї заплати, нї нагор[...]

В читальні.

— От і добре — говорив учитель до зібраних читальників — що ви війшли ся в такім поважнім числі. Мені буде приємнійше говорити, а вам приємнійше слухати. Маю надію, що ви будете з нинішного вечера вдоволені і що не пожалуєте свойого труду. Послухайтеж тепер уважно а я подам вам короткий зміст „Наталка Полтавки“.

На передмістю Полтави, на Мазурівці, жив собі заможний міщанин Терпило. Мав добру жінку Горпину і дочку-одиначку Наталку. До якогось часу жили вони лиш в трійку, але одного разу привів Терпило у свій дім нову особу: був се хлопчик сирота Петро, котрого Наталчин батько полюбив мов рідну дитину і взяв собі його на виховане. Вихованець або инакше годованець Петро був хлопець гарний, добрий і роботящий а через те підбив собі серця своїх прибраних родичів і зростав та виховував ся вкупі з Наталкою, що була від нього пару років молодша і любила його як рідного брата. Доки старий Терпило пильнував свойого господарства, доти супокій і щастє панували в його невеличкій родині. Та се було недовго. Трудящий, ощадний і тверезий господар почав знакомитись з усякими панами та підпанками і тії звели його на блудну дорогу. Терпило став гордий на своє богатство, почав заглядати до шинків, занедбав господарство, заводив балі зі своїми знакомими панами і марнотравив придбане замолоду майно. До того він став дуже сердитий і сварливий. Без ніякої причини виправляв дома бучі, гримав на жінку та дітей, а особливо не міг знести колишнього свойого любимця Петра. Чи за покірливість чи може за слухняність і терпеливість — зненавидів Терпило свойого годованця і прогнав його зі свого дому. Не стало Петра — не стало й одинокого щирого робітника. Терпило з гризоти зовсім розпив ся і програйнував усе своє добро. За короткий час колишній богатий міщанин звів ся ні на що і умер в бідности, лишаючи жінку і дочку без куска хліба.

По смерти свого мужа продала Терпилиха свій дворик в Полтаві і перейшла жити на село. Тут купила собі невеличку хатину і працювала тяжко разом з дочкою на своє виживлене. Наталка була дівчина розумна і характерна. Коли дійшла до своїх літ, почали сватати ся до неї всілякі женихи, але Наталка підносила кождому з них добрячого гарбуза, бо її серце було за Петром, котрого любила цілою силою своєї палкої душі. Вже три роки минули, як Терпилиха з дочкою покинули Полтаву і бідували гірко, заробляючи на прожиток. На четвертому році стара Терпилиха почала вмовляти і накланяла свою дочку вийти як найскорше заміж, бо не мала вже сили терпіти довше нужду та недостаток.

Між иншими женихами, які залицялись до убогої але вродливої Наталки, був також возний з тогож таки села, зарозумілий на свою вченість Тетерваковський. Він освідчив ся був навіть Наталці, але вона йому відказала. Возний не зразив ся відмовою і наклонив хитрого та влесливого виборного Макогоненка, щоби він був його старостою, пішов до старої Терпилихи і повів діло так щоб Наталка стала його жінкою. Макогоненко вивязав ся зі своєї задачі по думці возного. Нарікаючи на непокірливість своєї дочки і плачем на своє убожество спонукала Терпелиха Наталку покоритись волі матери. До сього причинив ся в великій мірі староста возного, виборний Макогоненко. Спершу Наталка просила матір не віддавати її за нелюба, бо її серце за Петром. Колиж Терпилиха вкупі з виборним почали викидати її в очи їх власне убожество і неміч матери і коли стали вмовляти в Наталку, що її любовник Петро певно вже не жиє, бо не давав доси ніякої вістки про себе, — нещасна дівчина [illegible] подати рушники осоружному [illegible]зькому. Цілою власного щастя порішила добра дитина окупити спокій своєї матери. Ся хвиля, коли Наталка боре ся в душі в любовю до Петра і з почутєм обовязку супроти рідної неньки, належить до найкрасших сцен в цілім творі. Дивлячи ся на розпуку нещасної дівчини, годі повздержати ся від сліз на вид такого безталання та щербатої долі.

Коли в хаті вдови Терпилихи відбували ся заручини Наталки з возним, на улици з'явив ся бурлака Микола, що був дальшим свояком Терпилихи. Він нарікає на своє сирітство, сьпіває журливу козацьку пісню і постановляє пристати до чорноморських козаків. Підчас того входить на сцену якийсь чоловік і, не запримітивши Миколи, починає сьпівати тужливу любовну пісню. Микола підходить до незнакомого, витає його і звідуєть ся, що він за один і куди його Бог несе. Незнакомий сказав у відповідь, що він сирота без ніякого роду, що скитаєть ся за роботою по сьвіті і що тепер іде в Полтаву. Спільна недоля і спільне сирітство здружили обох бурлак і вони на знак щирого побратимства подали собі руки. Підчас розмови Миколи з незнакомим, із Терпилишиної хати вийшли возний і виборний, добре вже підохочені по заручинах. І жених і староста почали з двома бурлаками розговор, випитуючи Миколу, де він доси обертав ся, а незнакомого — відкіля він і куди іде. По відході возного з виборним незнакомий випитує Миколу, що се за люди були і кого вони висватали. (Незнакомий знав, що вони вертали з сватаня, бо возний. яко жених, мав руку перевязану шовковою хусткою, а у виборного, яко старости, висів через плечі старостинський ручник).

Слово по слові і Микола довідав ся, що його новий приятель — се Петро, колишний годованець Терпилів, а Петро дізнав ся на своє превелике горе, що посватана щойно дівчина — се його улюблена Наталка. Сутуація починає бути дуже інтересна, бо Петро, як чесний парубок, не хоче входити клином між щасливого возного і його суджену. Йому лише дивно, як Наталка могла забути на свого „білолицого“ та „чорноусого“ Петруся... Микола догадуєть ся тут якогось підступу і іде розпитати про сю справу саму Наталку. Під неприсутність Миколи являють ся на улиці наперед виборний а потім возний і починають з незнакомим розмову про місто Харків і про театр. По їх відході до хати Терпилихи лишаєть ся на сцені сам Петро. Він оповідає про свою горячу та вірну любов до Наталки та про свою незавидну минувшість і нарікає на свою злу долю. На те вертаєть ся Микола і сповіщає Петра, що тут вийде зараз Наталка. І справді за хвилю вибігла поспішно засумована дівчина і питає Миколу, по що він її сюди викликав. Микола випитуєть ся в Наталки, чи любить вона возного, а коли Наталка заявила рішучо, що вона любить одного лишень Петра і утопить ся в Ворсклі, коли її зневолять одружити ся з возним, — Микола викликає з укритя Петра, якого Наталка витає палко і з великою радостію.

Петро намовляє Наталку, щоб вона повинувала ся волі матери і повінчалась з возним, але Наталка і слова не хоче чути про Тетерваковського. Ні грозьби возного, ні страханя виборного, ні намова матери не зломили постанови бравої Полтавки. Скінчило ся на тім, що добрячість та характерність Петра зворушили й самого возного, котрий зрік ся на завше усіх претенсій до Терпилихи і її впертої дочки. Він бачив, що з такими людьми нічого не вдієш, бо на милуванє нема силуваня.. Сам взяв Петра й Наталку за руки, підвів обоє молодята до старої матери і заявив торжественно: „Ветха деньми! Благослови дітей своїх щастєм і здоровлєм“.

— Се маєте — кінчив учитель — коротенький зміст „Наталки Полтавки“. На слідуючий раз я поясню вам єще усі незрозумілі слова, які приходять в сім цінним творі, а відтак почнемо читати цілу штуку від початку до кінця. Сегодня ми засьпіваємо собі єще деякі хороші пісні, а відтак отець духовний перепитають вас коротко свою давнійшу лекцію.

КАЛЄНДАР.

Січень.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
19	Четвер	**Богоявл. Госп.**
20	Пятн.	Собор Іоана Хр.
21	Субота	Георгія, Еміл.
22	Неділя	**По Б.** Полієв.
23	Понед.	Григорія Нис.
24	Втор.	†Теодозія Т. пр.
25	Середа	Татіяни, Евпр.

** Робота для 1200 людий в Watervliet, N. Y., про котру була бесіда в попереднім числі вже зачала ся, але з причини морозу, ще не розвинула ся добре. Ждуть на теплійшу пору, так що в марци напевно буде можна помістити сотки людий. Проте прошу голосити ся наперед листовно, бо їхати можуть тільки ті, по котрих напише ся. Всім зголосившим ся по черзі дам знати, коли можуть їхати. Платня буде від $1.50 в гору за 8 до 10 годин. За помешкане подбаємо для всіх. Будуть могли їхати і жонаті. Се подаю до відомости, щоби кождому осібно не відписовати. — о. В. Мереньків, 2410 4th Ave., Watervliet, N. Y.

** Як нам доносять з Ботлер, Па., о. Михаїл Балог, тамошний гр. кат. парох і Головний Духовний управитель Р. Н. Союза, в суботу, 14-го с. м. підчас Служби Божої тяжко захорів. Маємо повну надію, що о. Балог в недовзі повстане з постелі і потрудить ся дальше для добра нашого народа, чого йому із щирого серця бажаємо.

** У вівторок, 17-го с. м. пароходом „Потсдам“ відїхала до „старого“ краю добр. Ірина Січинська пращана на доку гуртком Українців.

** Ранком, 13-го с. м. збили ся на двірци в Батавія, Н. Й. два експресові потяги желізниці Ню Йорк Сентрал. Наслідком катастрофи згинуло 5 осіб а около 20 віднесло тяжкі покаліченя. Усі вони спали в „пулмен карах“. Причиною нещастя було се, що один з потягів надійшов скорше, як показував плян, і тому мусів на двірци ждати. Тим самим тором надійшов по хвили другий поїзд і цілою силою вдарив о послідний віз стоячого. Сила з'удару була так сильна, що послідний віз стоячого поїзду розлетів ся на кусні а його дах викинуло на кришу стації. Льокомотива другого поїзду розбила ся рівнож.

** В заливі Гавана, на острові Куба горячково йде робота над добутєм затопленого амер. воєнного корабля, Мейн. Як відомо затоплене сего корабля свого часу було безпосередною причиною вибуху війни поміж Зл. Державами і Іспанією. Від кількох літ тутешний уряд не хотів ніяк дозволити на добутє сего корабля. Тутешні інжинєри були того погляду, що корабель затонув в наслідок внутрішної експльозії — отже Зл. Держави не мали в наслідок того ніякої причини виповідати Іспанії війни — і се було причиною тої впертости, з якою уряд не дозволював ніяких дослідів в тій справі. Доперва перед місяцем дозволено і правдоподібно корабель в цьвітни буде видобутий. Дотеперішні усі признаки вказують на се, що експльозія наступила таки в середині корабля.

** Шість миль на північ від Норт Портал, Саск. Канада, оноді в часі заметий, мати Тернер, ідучи зі своїм сином зі стайні, збила ся з дороги і замерзла. Брат нещасливої застав другого дня у хаті двоє малих дітий цілком зазяблих, бо в хаті не палило ся. Фармері-сусіди цілий день перегортали коло хати сніг і найшли замерзлу матір зі сином пригорненим до грудий, котрого обгулила плащем. Стайня від хати була віддалена всего 150 ярдів.

** В Брітіш Колюмбії (Канада) такі сильні снігові засипи, що потягом прямо неможливо їздити. Великі маси снігу зсувають ся з гір і засипають дорогу.

** Чоловік із скаменілими легкими. Професорови д-рови Лявассе в Бордо (Франція) прислано до розслідженя легки робітника з фабрики порцеляни. Звичайним ножем лїкарським трудно було ученому їх розрізати, бо легки були тверді. Коли оглянено легки внутр, пересьвідчено ся, що 24-літна праця в фабриці надала легким сей незвичайний вигляд. Іменно пил порцеляни осаджував ся в порах легких і збивав ся в тверду масу. З часом легки так виповнили ся сею твердою масою, що цілі були подібні до губки наповненої осадами мінеральними. Робітник жив проте якийсь час, а навіть не дізнавав ніяких трудностий у віддиханю. Доперва коли звапненє дійшло до краю, робітник помер на параліж серця.

** Розправа проти українських студентів, обжалованих о напад на університет, відбуде ся 14. лютого 1911 р. перед орікаючим трибуналом у Львові. Проводити розправі буде радник Обертиньский. обжаловувати прокуратор Франке. Обжалованих є 101 осіб. Розправа відбуде ся в великій салї і обжаловані займуть місця, призначені для публики. Тому вступ для публики буде значно обмежений. Ціла розправа потребує кілька тижнів.

** Галицкий митрополит Андрій граф Шептицький, вернувши з Америки до Львова, видав обіжник до руського духовенства в справі конскрипції. В сему обіжникови наказує духовенству припильнувати конскрипції, аби вона випала справедливо, тай аби усі Русини були записані до своєї народности.

** Австрійський цїсар вже зовсім виздоровів так, що зі згляду на його вік обава про його житє зовсім минула.

** Відобранє дебіту. У львівській часописи „Руслан“ читаємо слідуюче: „Як доносять „Прикарпатской Руси“ (ч. 366) центральне правительство у Відни відобрало дебіт в Австрії двом американським часописям: „Свєтови“ і „Поступови“. Обі часописи вели на велику скалю пропаґанду православія між нашими Лемками. „Прикарпатская Русь“ пише, що в сій заборонї згаданих ґазет треба добачувати „послѣдствія америк. поїздки гр. Шептицкаго“ до Америки, бо, як говорять „гр. Шептицкій постарался убѣдить министра внутренныхъ дѣлъ объ опасности „схизмы“ проповѣдуемой упомянутыми органами среди галицко-русскихъ эмигрантовъ“. Відома однак річ, що протягом кількох місяців Ексц. Митрополит не мав нагоди „убѣждать“ міністра, бо єго не бачив.

** В Петербурзї, 13-го с. м. виконано атентат на славно-звісного російського писателя, Андрієва. Андрієв з тяжкою бідою уникнув смерти. Його відправлений служачий, війшовши рано до кімнати, витягнув револьвер і стрілив до поета кілька разів. Коли на гук стрілів збігли ся домівники, злочинець втік.

** Такого ще хиба не бувало навіть і в Америці. Іменно 15-го с. м. д-ка М. Шелтон і добр. В. Стоф всіли до лодки бальона в товаристві двох сьвідків і сьвященика, який в висоті 800 стіп над містом Сан Антоніо, Тексас повінчав їх. Позаяк тоді була густа мрака, тому молодята з гордощами розповідають, що їхнє вінчанє відбуло ся — на хмарах.

** Вкорінений забобон, що число 13 приносить нещастє, дивним складом обставин найшов оноді в Ню Йорку потвердженє. Іменно 13-го с. м. на Лейконія Евню число 3604 (додані цифри дають 13) вибухнув пожар. Огень почав ся 13 мінут по 7-ій годині а число поліціянта, який його відкрив є 5813, отже подвійна комбінація тринайцятки. В домі мешкало 13 осіб. 13 літний Антоніо Руґґіо, якого імя і назвиско числять 13 букв, заалярмував віддалену о 13 вулиць огневу сторожу. Виряджену огнем шкоду обчислено на — 13 долярів!... Бідне се число, 13.

** Псотник. В одній паризькій часописи, що видаєть ся в супружих цілях, появила ся недавно оповістка, що заможний мужчина оженив ся з бідною панною. Побіч було оголошенє, що богата панна шукає мужа. Листи мали бути висилані на „poste restante“ під означеними буквами. Листів на оба оголошеня надходило досить богато. Відбирав їх молодий мужчина і, знаменито бавив ся, коли читав кореспонденцію як охочих віддати ся так охочих оженити ся. Коли сих „оферт“ назбирав кілька сот, назначив всім авторам та авторкам згаданих листів побаченє в каварні біржі. Щоби обі сторони могли пізнати ся, мали попричіпати білу рожу до сурдута, зглядно до станика. В порі, в якій в біржевій каварни пусто, на велике здивованє служби, явило ся кілька сот панів та пань з білими рожами. Лише один, що замовив сї сходини, був без рожі. Щоб забава випала ще гарнійше, він безіменно повідомив поліцію, що в каварні мають збори роялісти. Там кнують они заговори проти републики, а пізнають ся за помочію білої рожі. Прибули до каварні комісарі поліції. Однак скоро всі зрозуміли, що впали жертвою якогось псотника і забавивши ся добре, розійшли ся.

E 13

ВІД ГОЛОВ. УРЯДУ Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦЇ.

Розмет за місяць грудень 1910.

Розхід за місяць грудень б. р. єсть: За померших членів або їх женп і за випадки каліцтва.

В. 234.	Могила Гриць	$1000.00
„ 2.	Кохан Марія	1000.00
„ 3.	Тиханський Дмитро	1000.00
„ 39.	Михайло Свабий	1000.00
„ 30.	Ваврикович Іван	1000.00
„ 121.	Ігнат Михайло	1000.00
„ 95.	Тулай Семен	1000.00
„ 14.	Сосенько Юліян	1000.00
„ 72.	Рудавський Іван	1000.00
„ 142.	Юриста Іван	500.00
„ 152.	Василь Андрей, м. Анни	400.00
„ 2.	Кохан Марія, ж. Васпля	400.00
„ 268.	Косцьо Варв. ж. Андр.	400.00
„ 38.	Вовк Вероніка, ж. Мих.	400.00
„ 66.	Павлик Роз., ж. Андр.	400.00
„ 33.	Ґрех Зофія, ж. Івана	400.00
„ 169.	Рабець Петро	300.00
„ 34.	Стависький Стефан	100.00
„ 3.	Фалат Дмитро	100.00
„ 53.	Ґресняк Онуфрей	100.00
„ 53.	Кода Семен	100.00
„ 58.	Бунґа Василь	100.00
	Разом	$12.700.00
	Платня Гол. урядників за груд.	270.00
	Адміністрація Союза за грудень	296.78
	Весь розхід виносить	$13.266.78

Розмет платить 11.637 членів на ціле посмертне (кождий по 1.07 цнт.) і 1599 членів на пів посмертного (кождий по 54 цнт.)

Крім того кождий член платить за орґан „Р. Н. Союза“ по 10 центів, на Резервовий Фонд по 5 центів, на Народний Фонд по 1 центі, на Фонд Бідних по 1 центі, на Еміґраційний Фонд по 1 центі.

Член на ціле посмертне платить 1.25 цнт. а на половину посмертного 72 цнт.

Дм. Капітула, гол. предсід.
А. Шаршонь, гол. касієр.
С. Ядловський, гол. секр.

НА СТРАЙКЕРІВ В ВЕСТМОРЕЛЯНД КАВНТІ.

жертвували отсї добродії з Бруклина, Н. Й.: П. Лопачак $2.00; Д. Тихий $1.00; по 25 цнт.: С. Лаврик, І. Бусько, Г. Воднянський, І. Гвоздик, Г. Білоус, О. Тарновський, К. Кондюх, І. Сеньків, С. Сен[illegible] і Т. Сай; по 10 цнт.: М. Горбовський, І. Козар, І. Марканич, Г. Васько і М. Дацько; по 5 цнт.: М. Семчак, А. Кравець і А. Зубовський. Разом $6.15.

На шифкарту

для хорого Івана Хомича зложили отсї добродії: С. Левицький, А. Ґела і О. Стеткевич по 1 дол.; В. Сербенський 50 цент.; А. С., А. Шостак, М. Микитишин, Т. Яворський, В. Ставський і о. А. Улицький по 25 цент. — Разом 5 дол. 25 цент.

Щоб в як найкоротшім часі зібрати потрібну квоту і вислати недужого до старого краю, завязав ся в тій цїли дня 11. с. м. осібний комітет з отсих людий: Дмитро Квасняк, предс., 107 E. 2. Str.; Константин Підлуський, кас., 160 E. 3. Str., Стефан Левицький, секр., 324 E. 6th Str.; Адам Зубрицький, М. Богайчук і Йосиф Бенедик — виділові. Всї члени комітету замешкалі в Ню Йорку. Всі, хочби найменші датки, просить ся складати або засилати на руки касієра, Константина Підлуського, 160 E. 3d Str. New York, N. Y.

СПРАВИ „Р. Н. СОЮЗА".

Покровитель і почетний член Р. Н. С.:
Їх Преосьв. Стеф. Сотер Ортинський, перший руський Епископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box 8. Butler, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Евген Гвоздик, Scranton, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
С. Митренко, Olyphant, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Орґанізатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Редактор:
Осип Стеткевич, 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Управитель друкарні:
Константин Кирчів, 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 123 Sussex Str., Jersey City, N. J.

ВСТУПАЙТЕ ДО Р. НАР. СОЮЗА!

„Руський Народний Союз" — принимає членів до 45 літ житя.

Вступне після літ.

Р. Н. Союз платить:

В разі смерти члена кляси „А" (ціле посмертне) $1,000.00.

В разі смерти члена кляси „Б" (половину посмертного) $500.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" $400.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" $200.00.

Посмертне за діти від $15.00 до $300.00.

В разі утрати: а) обох очий, ніг, або рук $1,000.00, б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Если отець родини в шпиталю божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

ДО ВСІХ ВП. СЕКРЕТАРІВ І ОРГАНІЗАТОРІВ ВІДДІЛІВ Р. Н. СОЮЗА.

Звертаємо отсим увагу пп. Секретарів, щоби не присилали декляраций без виповнення сьвідоцтва лікарського, яке находить ся на другій стороні декляраціі, позаяк такі не будуть приняті. Члени понад 43 літ, мають предложити метрику або який инший доказ свого віку.

Рівнож при виповнюваню декляраций просимо на те уважати, щоби на декляраціі було подано, на яке посмертне член хоче належати, перечеркненем слово **ціле** або **половину** посмертне (ого), кілько має він і його жена літ, імя жени або якого иншого члена родини, після того, кому член записав посмертне. Секретарі мають уважати, щоби член заявив, якої єсть віри. Не вистарчає сказати, що член єсть Русин або руської віри, бо таких маємо вже кілька.

Член, котрий не вміє писати, має зробити на декляраціі пером знак хреста, уміючий писати має підписати ся власноручно на обох сторонах декляраціі.

Місячні справозданя т. є. друки на жовтих картках, як також адреси нових членів просимо виповнювати і присилати враз з декляраціями і розметом.

Від Головного Уряду Р. Народного Союза в Америці.

Ч. 1621. КВІТ $150.00
на сто пятьдесять долярів, котрі місцевий уряд отримав як похор. кошта по Михайлі Секета з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Плезант Валей, Па. 11. січня 1911.
Петро Славнік.
Сьвідки:
Яцко Вашели.
Ілько Тернавчик.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 80.
І. Моруґич предс.,
Петро Славнік секр.

Ч. 1622 КВІТ $750.00
на сімсот пятьдесять дол., котрі п. Марія Захаріяш отримала як посмертну запомогу по мужу Юстині з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
МекАду, Па. 14. січня 1911.
Марія Захаріяш.
Сьвідки:
Д. Капітула,
Михаїл Ковальчук.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 7.
Іван Барнасевич предс.,
Іван Шквір рек. секр.

Ч. 1623. КВІТ $150.00
на сто пятьдесять дол., котрі п. Мойсей Захаріяш отримав як посмертну запомогу по батьку Юстині з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
МекАду, Па. 7. січня 1911.
Мойсей Захаріяш.
Сьвідки:
Іван Барнасевич,
Михаїл Ковальчук.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 7.
Іван Барнасевич предс.,
Іван Шквір рек. секр.

Ч. 1624 КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі місцевий уряд отримав як похор. кошта по Юстині Захаріяш з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
МекАду, Па. 14. січня 1911.
Д. Капітула кас.
Сьвідки:
Михаїл Ковальчук,
Григ. Ковальчук.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 7.
Іван Барнасевич предс.,
Іван Шквір рек. секр.

Ч. 1629. КВІТ $1000.00
на тисяч долярів, котрі п. Антоніна Федаш отримала як посмертну запомогу по мужу Николаю з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Пітсбурґ, Па. 10. січня 1911.
Антоніна Федаш.
Сьвідки:
Николай Войтович,
Гаврило Федорчак.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 53.
Николай Войтович предс.,
Алексей Витрай секр.

Ч. 1630 КВІТ $500.00
на пятьсот долярів, котрі п. Марія Жинська отримала як посмертну запомогу по мужу Петрі з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Олифант, Па. 11. січня 1911.
Марія Жинська.
Сьвідки:
Юрій Хиляк,
Іван Флесар.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 3.
Андрей Гавриляк предс.,
Семен Петрочко секр.

Ч. 1631. КВІТ $900.00
на девятьсот долярів, котрі п. Анна Стець отримала як посмертну запомогу по мужу Івані з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Сейр, Па. 11. січня 1911
Анна Стець.
Сьвідки:
Семен Масляний,
Данько Новак.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 107.
Матій Семенюк предс.,
А. Лучейка секр.

Ч. 1632 КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі місцевий уряд отримав як похор. кошта по Івані Стець з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Сейр, Па. 11. січня 1911.
Анна Стець.
Сьвідки:
Семен Масляний.
Данько Новак.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 107.
Матій Семенюк предс.,
А. Лучейка секр.

Ч. 1634. КВІТ $400.00
на чотириста долярів, котрі п. Йосиф Шраґа отримав як посмертну запомогу по жені Верені з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Ню Бурґ, О. (не подано дня) 1911.
Йосиф Шраґа.
Сьвідки:
Васили Семанчик,
Йосиф Вулт.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 93.
Іван Тундер предс.,
Мих. Мачек секр.

Ч. 1640. КВІТ $200.00
на двіста долярів, котрі п. Іван Цапяк отримав як надзвичайну запомогу (ухв. XI. Голов. Конв.) з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Літсдейл, Па. 8. січня 1911.
Іван Цапяк.
Сьвідки:
Ст. Махник,
Іван Тигоч.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 110.
Іван Тигоч предс.,
Ст. Махник секр.

Ч. 1641. КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі п. Василь Гарадим отримав як надзвичайну запомогу (ухв. XI. Гол. Конв.) з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Чісголм, Мінн. (не подано дня) 1911.
Василь Гарадим.
Сьвідки:
Йосиф Круховський,
Йосиф Бобер.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 116.
Йосиф Бобер предс.,
Йосиф Круховський секр.

Ч. 1642. КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі п. Сильвестер Гривняк отримав як надзвичайну запомогу (ухв. XI. Голов. Конв.) з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Рочестер, Н. Й. 7. січня 1911.
Сильвестер Гривняк.
Сьвідки:
Теодор Муха,
Іван Крик.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 217.
Іван Пастущин предс.,
Василь Луцишин секр.

Ч. 1643. КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі п. Йосиф Пиш отримав як надзвичайну запомогу (ухв. XI. Голов. Конв.) з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Нюарк, Н. Дж. 10. січня 1911.
Йосиф Пиш.
Сьвідки:
Павло Виняр,
Яков Василик.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 190.
Миколай Даньчак предс.,
Григорій Ґінда секр.

Ч. 1648. КВІТ $200.00
на двіста долярів, котрі п. Йосиф Бурик отримав як надзвичайну запомогу (ухв. XI. Голов. Конв.) з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Сондерленд, Масс. 7. січня 1911.
Йосиф Бурик.
Сьвідки:
Іван Мельник,
Ал. Бічко.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 183.
Теод. Костецький предс.,
Іван Худзік секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

Ню Йорк, Н. Й. Руське Товариство „Тисьмениця" від. 144., подає до відомости усім своїм членам, що звичайний мітінґ відбуде ся в четвер, дня 19-го с. м. На тім мітінґу буде вибір нового уряду на рік 1911., а також буде представлений стан каси з року 1910. Кождий член безусловно мусить явити ся. Галя знана: на семій улиці. — А. Зубрицький, пред., С. Левицький, контр.

Майнерсвил, Па. Секретар Братства сьв. О. Николая, від. 78., повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що його теперішна адреса така: Joseph Wajda, Box 101, Minersville, Pa.

Пошукуваня.

Де є мій брат Петро Сойка, який в р. 1907 виїхав із краю Галичина, село Кавчівкут, пов. Стрий.

Хто би знав за него або він сам, нехай зголосить ся на адресу: Dmytro Sojka, 55. Union St., Salem, Mass.

В МІСЯЦЮ ПАДОЛИСТІ 1910 р. ПРИСТУПИЛИ СЛІДУЮЧІ НОВІ ЧЛЕНИ ДО Р. Н. СОЮЗА:

Бр. сьв. О. Николая в Кларксбурґ, В. Вірд.

В. 290. Срединишин Вас., Підгірний Григ., Пшетацький Йосиф, Ґан Трофим, Демкович Григ., Рушковський Іван, Дворaковський Йосиф, Рушковська Анастазія, Кобзїстий Никола, Кульман Михайло, Демкович Іван, Фединишин Стефан, Демкович Ілько, Песик Ник.

Бр. сьв. Івана Хрестителя в Детройт, Міч.

В. 292. Пуцило Мих., Сирило Юрко, Козелко Мих., Солодкий Теодор, Салалуб Іван, Трухан Григ., Курило Гр., Солтис Мих., о. Лукавський Мих., Курило Антін, Мусійовський Йосиф, Лис Тимко, Сьвітлицький Ник., Бабій Стеф., Федор Юрко, Михалишин Григор., Андрей Козїцький.

Сестр. Пр. Богородиці в Дукезн, Па.

В. 293. Нанес Елисавета, Фирда Анна, Пиргала Катер., Калинчак Марія, Шаґол Верона, Сташко Анна, Скурля Марія, Дворозняк Марія, Баюс Анна, Чурма Марія, Грабчак Гелена, Белобок Марія, Кандалі Анна, Чінталян Марія, Когут Анна, Брезіна Марія, Файдель Зузанна, Леско Елисавета стар., Міклюс Анна, Мащо Анна, Коштьо Анна, Міклюс Елисавета, Федорко Елисавета, Ганяк Анна, Фецко Марія, Андрейчик Зузанна, Томко Анна, Грицьо Марія, Баран Анна молод., Гущар Марія, Тереза Іван, Баляс Марія, Леско Елисавета молод., Капса Марія, Баран Анна мол., Галапі Гелена, Семанишин Анна, Демян Анна, Колцун Марія, Нанес Веронка, Сьвірґет Марія, Васко Марія.

Бр. сьв. Арх. Михаїла в Мадера, Па.

В. 294. Пилип Фед., Цап Юрко, Поглід Юрко, Дяк Мат., Ганчар П., Пилип гнат, Шміґала Фед., Ендзік Фил., Пилип Гриць, Тимичик Федор, Радожицкий Юрко, Белей Іван, Циґан Василь, Завійський Іван, Пилип Михайло, Яхвак Николай, Прислупський Дмитро, Шумовський Мих., Ільків Мих., Гутник Юрко, Токарчик Іван, Петрів Олекса, Петранич Мих., Хайнос Петро, Шумовський Петро, Саміла Мих., Пилип Мих., Хайнос Лука, Шкурда Федор.

Бр. сьв. О. Николая в Савт Омага, Небр.

В. 295. Сорока Іван, Маршалок Филип, Сиротко Стефан, Кизяк Вас., Станько Теодор, Мучило Стефан, Кучерепа Василь, Гнатишин Стеф., Гинсюрський Антін, Кузьо Мих., Садолевич Івал, Ключник Василь, Кучерепа Ник., Шилюг Йосиф.

В. 1. Куземчак Іван, Полиняк Теод.
В. 5. Гатрак Михайло.
В. 7. Войтановський Стефан, Штаба Болеслав, Ригельський Йосиф, Романчук Ілько.
В. 9. Далсас Генрик.
В. 14. Шевчик Петро, Барткевич Адам, Френецкий Людвік, Фуртак Адам, Хоміщак Михайло.
В. 16. Халь Данько, Гойчак Михайло, Ворон Ференц, Давидяк Осиф.
В. 17. Кішеловський Іван, Сумара Іван, Торон Андрей, Челух Кароль, Війтик Петро.
В. 20. Хованець Яцко, Ґришко Стеф.
В. 22. Іванчиш Андрей.
В. 24. Куруц Андрей, Тойц Іван, Стренкоський Леон.
В. 27. Музика Іван, Гутира Василь, Смереканич Михаїл, Лицусь Григорий, Фрінцко Василь.
В. 28. Трояновський Роман, Москалик Лука.
В. 29. Дерчак Анна.
В. 32. Роман Йосиф.
В. 33. Фанок Максим, Теребецький Павло, Саюк Теодор, Нечистий Ів., Салиш Федор, Свала Марія.
В. 39. Дебощак Симко, Цап Андрей.
В. 40. Масляний Іван, Вольв Леопольд, Кужинський Кароль, Ян Кунюх, Паньків Теодор.
В. 42. Боюк Николай, Заяць Юрко, Фатуляк Іван.
В. 46. Пискорчик Мих. стар., Андрійчак Петро, Канюк Терезія.
В. 48. Цепко Алек., Палка Йосиф, Дяк Петро, Голодинський Іван, Швець Антін, Гринишин Теод., Сорочак Ник., Сенчишин Йосиф, Косінський Дмитро, Лешняк Тимко, Косиник Андр., Біло Дмитро.
В. 49. Комарніцький Микола.
В. 54. Тиханський Кость, Поручняк Теодор.
В. 56. Дроздяк Николай.
В. 57. Василяк Онуфер.
В. 58. Бушовський Іван.
В. 72. Макара Іван.
В. 78. Вислоцкий Павло, о. А. Камінський, Валко Мих., Матичак Стефан.
В. 79. Хитлевич Гриць, Погут Мартин.
В. 80. Клаванич Микола.
В. 85. Каличко Александер, Старанчак Йосиф.
В. 90. Хромяк Григ., Грабарович Василь, Баландович Петро, Баран Кирило, Романинець Федор, Кривицький Федор, Микулич Федор, Бибель Іван, Шуптар Ілько, Риник Войтек, Живан Фецко, Смаль Нестор, Кривицкий Андрей, Ігнатович Савка, Дяків Іван, Савчук Ілько, Залінський Петро, Савчин Михаїл, Биндзак Іван, Вовкунович Олекса, Іваникович Іван, Надич Олекса.
В. 95. Пастущин Іван, Новак Осиф, Штурак Петро.
В. 96. Тесаровський Микола.
В. 99. Чопіль Василь, Цюпа Яким, Ґулька Федько.
В. 102. Волошин Михаїл, Стрийбіцький Ілько, Подоляк Семан.
В. 106. Копчак Ілько, Данюк Теодор, Мокрицький Олекса, Лесько Іл. Мацько Дмитро.
В. 108. Шагай Дмитро, Гуцалюк Николай, Струсь Василь, Вишиваний І.
В. 109. Галайда Матвій, Палуг Іван.
В. 113. Кравц Семко.
В. 116. Гарадим Андрей.
В. 117. Зелський Петро.
В. 120. Драгущак Михайло, Копчак Максим, Комарніцкий Юрко, Антонишак Павло, Байканич Матій, Кундрац Стефан, Цапюк Федор.
В. 121. Лукач Юрий.
В. 122. Вінярська Катер., Ґулка Анна, Зафчак Зузанна.
В. 126. Лешко Михайло, Гомнак Микола, Ковальський Андрей, Андрейкович Стефан, Валко Катерина.
В. 127. Леськів Іван, Хтей Дмитро, Шур Іван, Лютий Іван, Бумбар Андрей, Корба Йосиф.
В. 128. Метка Анна.
В. 129. Старанка Николай.
В. 130. Паславський Іван, Була Михаїл.
В. 143. Белюх Томко.
В. 142. Капусцінський Григ., Богач Мих., Стадчик Николай, Крохмаль Петро, Демський Йосиф.
В. 147. Ференц Тимко, Сидорович Гринько, Тофільський Стах, Ґвас Антін, Щиґелський Іван, Папуґа Михаїл, Федак Михаїл.
В. 153. Баран Теодор.
В. 154. Ковач Мих., Чібак Михайло, Тач Василь.
В. 155. Слиш Микола.
В. 156. Кусінський Михайло.
В. 160. Миць Іван, Смеркло Катерина, Костра Даська, Далинишин Марія.
В. 161. Цалюк Василь, Олійник Вас.
В. 168. Ґелета Іван, Гагата Теодор.
В. 170. Ґюлимей Михайло.
В. 173. Кугар Анна.
В. 174. Головенко Мих., Шпитко Іван, Людік Андрей.
В. 176. Баняс Федор, Цекот Федор, Коваль Андрей.
В. 178. Балун Юстин.
В. 179. Силяник Юрко, Леванда Володимир, Леванда Людвіґ.
В. 187. Ґалинський Станіслав.
В. 188. Леґдан Іван.
В. 189. Йосифина Циля.
В. 192. Саламаха Ксеня, Нагірний Михайло.
В. 196. Тобяс Стефан, Ґладич Стеф.
В. 197. Румак Іван.
В. 207. Кудлачинський Йосиф.
В. 211. Ровченя Осип, Вовк Дмитро.
В. 213. Федюк Федор, Кобилинський Мойсей.
В. 215. Шпак Марія.
В. 217. Богуш Стефан.
В. 223. Лахман Лукач.
В. 224. Ґрамата Дмитро.
В. 225. Мотолич Стефан, Колодій Михаїл, Дудок Теодор, Артимко Олекса, Фидик Іван, Ґреш Йосиф.
В. 229. Грицик Константин, Нисевич Михаїл, Нисевич Іван, Савкулич Григ.
В. 243. Хмуринський Іван, Хмуринський Петро.
В. 245. Собко Дмитро.
В. 247. Беджицкий Александер.
В. 251. Міхоцький Іван, Ящишин Іван, Хашчак Мих., Муряш Онуфрий.
В. 253. Постюк Васко, Петришин Николай.
В. 257. Гнилиця Дмитро.
В. 258. Жуцідло Павло.
В. 260. Филь Василь, Башнянин Ілько, Обаль Василь, Осачук Петро, Перещук Іван, Клох Йосиф, Пастушенко Д.
В. 261. Еліяз Марія, Залоґ Марія.
В. 265. Фриц Юрий, Лавер Михаїл.
В. 267. Митро Анна.
В. 268. Ґайдзік Юрий, Ондер Іван.
В. 275. Колешарик Мар., Стих Анна.
В. 277. Працун Теодор.
В. 278. Гуменюк Йосиф.
В. 283. Куручка Захарий.
В. 285. Демнянович Семан.
В. 286. Коцур Василь.
В. 289. Мояк Андрей, Педа Адам.
В. 91. Сенчишин Теодор, Магай Роман; Сенчишин Іван (дитина).

Теод. Лабовський,
Гол. рекорд. секретар.

Прогулька.

(Образок з житя руських буршів).

III.

Була се друга година пополудни. В каварні Корба, де бурші день в день сходили ся на карти, сиділи вже два нам знакомі бурші Скот і Клінікер і нетерпеливились.

— Ов, чому то нині не сходять ся партнери?... обіцяв ся прийти Панок і Мікрос, та жадного нема... — промовив Скот.

— Не люблю, як хто не додержить слова до ,,партії" — лютив ся Клінікер і тужним оком споглядав на білярд, при котрім стояли два Німці з киями і починали гру. Коби хоть який партнер найшов ся до білярду, то лекше-б стало... додав Клінікер.

Коли наші бурші розмовляли, війшов до каварні Кальнокий.

— Як ся маєте, хлопці! — кликнув Кальнокий, — як бачу нудитесь, нема ,,партії"...

— Дай Боже витримати! — відповіли бурші, — та нема ,,партії", обіцялись люди та не прийшли, — додав жалібним голосом Скот.

— То-ж то ви бідні, мало на плач не збирає ся вам... сказав Кальнокий і передразнюючи їх віршом Шевченка ,,До Основяненка":

,,Чайка скиглить літаючи,
Мов за дітьми плаче"...

— Но, но, не кепкуй Кальнокий! — відозвав ся Клінікер.

Каварня Корба була се одна з найпідлійших у Відни, але бурші так в ній засмакували, що днювали а нераз і ночували в ній при картах. — Звали її бурші ,,кошем" — се-б то перекладали ім'я властителя руською мовою, а йти до ,,коша" значило не що иншого, як йти до каварні. Кава тут була лиха і дорога, але бурші не покидались сеї каварні, бо кельнер був добрий чоловік і давав нераз каву на ,,пуф", се-б то на заплату в пізнійшім часі.

А звідки-ж взяв автор Кальнокого? — спитає читач. Читачу любий, ти певно пригадуєш собі, кілько то лопоту було, як посол Романчук зажадав в парляменті руського міністра, а польські часописи питались кепкуючи: Gdzie Rusini mają ludzi do tego? Як кажу тобі, читачу, що польскі ґазети в тім разі помиляють ся, бо не то міністра без теки, але навіть міністра справ заграничних могли-б ми сейчас ким замістити. Поглянь лише до ґазетки ,,Нарєд" а в кождім числі найдеш заголовок ,,Справи заграничні" пера нашого Кальнокого... а які там погляди бистроумні, а яка там тактика знаменита! — словом сказати — австрійський міністер справ заграничних може на сьміло сховатись в кут перед нашим Кальноким. А що ти, читачу, рад би знати бодай коротку біоґрафію сего славного мужа, тож я тобі її коротко розкажу...

Наш Кальнокий був свого часу у Львові на фільософії, але запустившись в радикалізм, пригадав собі на свій ,,жолудок", котрий заєдно міг би не мати пожива і покинув сей фах та переписав ся на права, котрі ще до тепер студіює. А ласкавий читач знає про се, що кождий жолудок має свої потреби, а радикальний навіть програму і то максимальну. Поглянь лише на радикального адвоката, він і найбруднійшу справу возьме боронити, хоть опісля в ,,Хліборобі" її як найострійше осудить... А яка причина тому?... сто програма максимальна жолудка. Наш Кальнокий, яко горячий член радикальної партії звертає свою бачність точно на всі точки програми, тож і максимальну програму жолудка має все на бачности. Отсе коротка біоґрафія нашого Кальнокого, додам хиба ще, що житє буршівське не потягнуло його за собою, противно, він осуджував його, але все злегенька, бо-ж майже всі бурші — се люди його партії — се радикали.

— Ага, не заходить тут Насікомий? — спитав Кальнокий.

— Насікомий ,,регулює валюту"! — відповів Клінікер.

,,Регулювати валюту" значило у буршів — сидіти дома, коли вже гроші розмінули ся а і довги прийшли до того.

— А, добро, що ви згадали за Насікомого!... ,,партії" нема, тож піду я до него, — сказав Скот.

— Напомпував тебе може? — спитав Кальнокий.

— Ой напомпував... відповів скривившись Скот.

— А на богато? — зачав Клінікер.

— Лучше не питай! — сказав Скот, — та коби то ще мої гроші, а то комітету ювілейного... прийде засідане, то хиба не показуй ся, бо народовці чіпають за гроші...

— Но, кілько-ж винен тобі... двайцять, трийцять ринських?... — спитав Клінікер.

— Я би був вдоволений, як би і пятьдесятку... — відповів Скот.

— Як той чоловік жиє!... дивував ся Кальнокий — та поміж нами нема одного чоловіка, котрого би він не напомпував.

Скот махнув рукою, взяв капелюх і розпрощав ся з Клінікером і Кальноким та пішов до Насікомого.

Тут мушу читачеви додати, що Скотови повірили бурші всякі можливі каси, а Скот, не то, що зажичав ними в потребі буршів, але і сам, не маючи часами гроша, запожичав ся також і в картах дорабляв ся ,,фортуни", котра йому все справді дописувала.

Добрий кусень дороги від каварні на части Відня званій Neubau мешкав Насікомий, тож туди пішов Скот улицями і думав про гроші, бо немислима річ, щоби в тій хвилі з'умів Скот над чим більше думати. Сонце припікало, бож се був початок червня, тож ще більше злобив ся бурш, що замість сидіти при картах, мусів за дурно проливати піт, котрий струєю розливав ся по його товстім лици. Скот став саме перед каменицею, де мешкав Насікомий, тай зрадів, бо ще лише кількадесять сходів ділило його від Насікомого. Але не сподівав ся Скот, яке нещастє ждало його на горі. Повільним кроком виходив він по сходах, та холодячи себе капелюхом, вже станув коло мети і запукав до дверий. Але як здивував ся, коли замість Насікомого, вітворила двері господиня Насікомого, близько сорок-літна Швабка.

— Was wuenschen Sie? — спитала вона.

— Ist der Herr Nasikomyj zu Hause? — проговорив кланяючись Скот.

— Nein, bitte, — відповіла Швабка, — der Herr Nasikomyj ist heute nach Galizien abgereist.

Скот був як громом ражений сими словами... поблід на твари, а що не хотів дати пізнати по собі помішаня, тож чим скорше попращав ся і відійшов...

Блідий вертав Скот від Насікомого, а замість до каварні, звернув свої кроки до дому. Сумні були його гадки... — Що я зроблю?... — питав сам себе Скот по дорозі, — що скажуть народовці, як я гроший не зложу до каси?... Покарала-ж мене біда тим Насікомим... Хиба і мені тепер їхати до Галичини та не показуватись нікому на очи... З такими думками прийшов Скот до дому, кинув капелюх на софку, але здивував ся, коли побачив на столі картку почтову, писану рукою Насікомого. На картці стояло:

Любий Товаришу!

Прикро мені, що я не міг віддати Тобі на час гроший. За два місяці уряджую прогульку, тож заспокою Тебе. А нині запрошую Тебе напеоред до технічного персоналу на білєтера вандрівки. Кошта подорожи, півтора ґульдена денної дієти, а кромі того ,,вікти" по дорозі для всіх учасників заспокоїть дохід з прогульки.

Будь здоров
Твій Насікомий.

Скот зрадів по прочитаню картки і в него вступила надія... Ото Насікомий втне добру штуку, не даром говорив він, що народовці хотять його взяти на директора ,,Народної Торговлї"... тож можу бути спокійний о гроші, — думав Скот, — і з радостію пішов до ,,коша", де партія зложилась як не можна красше а і ,,фортуна" дописувала як звичайно.

. . . .

Прогулька почалась. Випередило її без числа реклям по часописях, де можна було вичитати, що молодіж повна посьвяченя, замість відпочити по ріжних трудах, збирає ся в дорогу і дасть по ріжних містах концерти на двигненє памятника Шевченка у Львові. — Спішіть Родимці! — стояло в часописи, — покажіть, що умієте віддати признанє гарним і патріотичним поривам нашої молодіжи, а пізнаєте молодих соколів, будучих борців за права України-Руси! Надієм ось також, що і друга народність прийме рівно щиро нашу молодіж в своїх сторонах, а найде в неї щире-нелукаве серце, полюбуєсь нашою чудовою піснею...

Кого-ж не пірве така реклями?... тож на першім концерті явилось людий без ліку. Саля була битком повна і понеслась пісня... та на жаль, дав ся чути брак відповідних та добрих голосів. Се була перша проба знеохоченя людий, а все-ж се було ще на Руси, тож оплескам не було кінця, бо-ж то приїхали люди повні ідеї і посьвяченя...

По концерті наступили танці. Охочо звивались вандрівники, стрілами мчались одна пара за другою.

— Насікомий! — сказав Скот... ходи, я познакомлю тебе з одним ,,жіночим питанєм"...

— А то з котрою? — питав ся Насікомий...

— Що питаєш — говорив Скот — чудесно гуляє...

— А, як так, то йду, — відповів Насікомий і в одну мить опинив ся коло одної товстенької а низької панночки.

Насікомий гуляв лихо, тож все вибирав до танцю лише такі панночки, про котрі знав, що добре гуляють.

Насікомий проголосив своє ,,імярек" і обнявши панночку, пустив ся танцювати... Зробив крок в право, — не йде, в ліво, — також годі... Ото піддурив мене Скот, — подумав Насікомий, — і оглянув ся... А Скот стояв о кілька кроків дальше і насьміхав ся з клопоту Насікомого... З великою бідою перейшов Насікомий раз довкола салю і посадив панночку на місце.

— Що ти мене, Скоте, так піддурив? — злобив ся Насікомий.

— От мовчи, та піддури ще другого — відповів Скот,

Насікомий не дав собі два рази говорити і скоро надибав другого подібного гуляку як сам, котрого звали Дзядзьом... Ходи Дзядзю — говорив — запроваджу тебе до ,,жіночого питаня"... чудесно гуляє...

— Веди! — відповів утішений Дзядзьо.

Минуло пару мінут, а Дзядзьо засапаний вертав до Насікомого і кляв на чім сьвіт стоїть...

— Не клени... сьміяв ся Насікомий, піддури ще кого так, як я тебе піддурив.

Дзядзьо побіг шукати за кимсь відповідним, а незадовго скінчив ся танець.

Вандрівники посходились разом, а Скот прошептав: а бодай тебе лихо взяло... нещастє вчіпилось...

— Та що такого сталось? — питали вандрівники.

— Та от що... гуляю з єдним ,,жіночим питанєм", дівчина гарна, тож я плету її балиндраси, а вона мене питає, чи я читав твори Мирного... Та читав... відповідаю... А що, сли сьмію спитати? — заговорило ,,жіноче питанє"... Я нагадую собі, що Мирний писав... ага, правда, вже знаю тай кажу: ,,Чорну Раду"... Але-ж, пане — відповіла вона, таж ,,Чорну Раду" писав Куліш... А так... так пані... вони оба писали... ,,жіноче питанє" засьміялось... а бодай тебе чорти взяли... лютив ся Скот.

Здав Скот!.. кпились вандрівники... та покажи нам... говорили деякі — котра то... щоби і нам щось подібного не сталось...

— А та в рожевій сукни... відповів Скот і незначно показав на неї пальцем.

Панна в рожевій сукні не мала вже щастя; лиш часть вандрівників осьмілялась з нею гуляти, а на її лици пробивав ся жаль... та здаєть ся не за танцем, а над соколами... будучими борцями за Україну-Русь...

Насікомий думав тимчасом над фінансами; каса принесла нині 350 золотих, коби так дальше... гадав Насікомий, то всьо буде добре: і вовк буде ситий і коза ціла...

В два дні відбув ся другий концерт... але випав ще слабше, бо голоси похрипли, а ще на жаданє Насікомого, котрий забажав вести всі справи на свою руку, не було ніякого місцевого комітету, щоби походив поміж людьми, тож учасників на концерті явилось менше.

Лихо буде... як піде так дальше... журив ся Насікомий... а тут я набрав ще тілько непотрібного ,,балясту", як той технічний персонал.

— Хлопці! — крикнув на другий день Насікомий... Narodówk-а пише, чому не сьпіваємо в славянських гимнах ,,Jeszcze Polska nie zginęła", тож ратуймо ситуацію!... і замість ,,Hej Slovane" поніс ся польський національний гимн...

Але проте гроший в касі було чим раз менше... ,,посьвяченє" вандрівників коштувало за богато... струна видатків натягнулась над міру... Товариші! — сказав по кількох днях Насікомий, — був нині у мене один ,,кацап", заточник тутейший і зажадав, щоби викинути ,,Ще не вмерла", бо инакше він і його одномишленники не прийдуть... а в вечер не чути вже було різкого гимну України.

Прогулька артистична—скінчилась. Дві тисячки золотих не стало на покритє видатків.

. . . .

І снило ся мені, що у Львові станув памятник Шевченка. В високій мраморній підставі відбивалось сонце, на підставі стояв віщий Тарас, а з його очий можна було вичитати: ,,Україно! не дурно я Тебе так любив, кайдани на руках носив, душу за Тебе положив"... І раділа Україна, бо-ж се її сини, молоді соколи, будучі борці за її права, люди ідеї... звеличали так її великого сина... і єдино їх заходом став сей памятник...

Та се був лише сон...

Лаврін.